

Procesevaluatie Wet Tijdelijk Huisverbod Drenthe

APRIL TOT EN MET SEPTEMBER 2009

S. Biesma

M. van Zwieten

B. Bieleman

Procesevaluatie Wet Tijdelijk Huisverbod Drenthe

Februari 2010

© INTRAVAL

Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
Sint Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Februari 2010

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst:	S. Biesma, M. van Zwieten, B. Bieleman
Opmaak:	M. Boendermaker, D. Vlaminck
Druk:	Copy Copy
Opdrachtgever:	GGD Drenthe

ISBN: 978 90 8874 087 9

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdstuk 1 Samenvatting en conclusies	1
1.1 Cijfers	2
1.2 Ervaringen	2
1.3 Verbeterpunten	5
1.4 Ten slotte	6
Hoofdstuk 2 Achtergrond	7
2.1 Huisverbod in Drenthe	8
2.2 Onderzoeksvragen	9
2.3 Onderzoeksopzet	10
2.4 Leeswijzer	11
Hoofdstuk 3 Registratiegegevens	13
3.1 Aantal huisverboden	13
3.2 Kenmerken huisverboden	14
3.3 Gestarte hulpverleningstrajecten	15
3.4 Urenregistratie	17
Hoofdstuk 4 Achterblijvers	21
4.1 Werkwijze	21
4.2 Betrokkenen	22
4.3 Knelpunten	27
Hoofdstuk 5 Uithuisgeplaatsten	29
5.1 Werkwijze	29
5.2 Betrokkenen	29
5.3 Knelpunten	35

1. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen van de procesevaluatie van de hulpverlening in het kader van de Wet tijdelijk huisverbod in Drenthe puntsgewijs weergegeven. De GGD Drenthe heeft, mede namens de (centrum)gemeenten Assen en Emmen, onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven deze procesevaluatie uit te voeren. De evaluatie heeft betrekking op de periode april tot en met september 2009, het eerste half jaar waarin de wet in de 12 Drentse gemeenten is toegepast en uitgevoerd.

Huisverbod

Met de Wet tijdelijk huisverbod, kortweg huisverbod, is een nieuw instrument voorhanden dat ten behoeve van de aanpak van huiselijk geweld kan worden ingezet. Het huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie (hulpofficieren van Justitie (HovJ's)) indien zij daartoe wordt gemandateerd. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal vier weken. Direct na het besluit tot opleggen van het huisverbod meldt de HovJ het opgelegde huisverbod bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Het ASHG is de door de burgemeester aangewezen coördinerende instelling voor hulp en advies. Het ASHG heeft tot taak zo spoedig mogelijk na ontvangst van de melding de nodige hulpverlening te activeren en te coördineren. Het ASHG schakelt de ketenpartners in en verzamelt gegevens. De betrokken hulpverleningsinstanties starten vervolgens met het aanbieden van hulp. Daarbij wordt als methodiek het zogenoemde 10-dagen model toegepast.

Vraagstelling

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt: Hoe is uitvoering van het hulpverleningstraject na het opleggen van het tijdelijk huisverbod in Drenthe tussen april en september 2009 verlopen? Daarbij komen aspecten aan bod als de rol van en capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief) bij de verschillende betrokken instellingen, de onderlinge samenwerking, eventuele knelpunten en de verhouding tussen de bij het huisverbod toegepaste methodiek (10-dagen model) en de reguliere aanpak van huiselijk geweld (1e hulp bij huiselijk geweld). Voor een beschrijving van beide methodieken wordt verwezen naar het eerste hoofdstuk van dit rapport.

Onderzoeksopzet

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is allereerst schriftelijk materiaal over de uitwerking van de toepassing van het huisverbod geraadpleegd. Daarnaast zijn registratiegegevens opgevraagd bij de politie, de gemeenten en het ASHG. Verder hebben in totaal 21 face-to-face gesprekken plaatsgevonden met 26 medewerkers van instellingen voor maatschappelijk werk, het ASHG, de politie, het OM, de reclassering, Bureau Jeugdzorg en de AFPN. Tevens is bij 11 van de 12 gemeenten een telefonisch gesprek gevoerd met de betrokken ambtenaar, veelal van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid. De beleidsmedewerker van de twaalfde gemeente gaf aan nog geen ervaring te hebben met het

opleggen van een huisverbod, waardoor een gesprek volgens hem niet zinvol was. Ten slotte hebben enkele gesprekken met uithuisgeplaatsten en achterblijvers plaatsgevonden.

1.1 Cijfers

Voor de evaluatie zijn gegevens opgevraagd en verkregen bij het ASHG en de gemeenten over het aantal opgelegde huisverboden en enkele aanvullende kenmerken.

- Er zijn vanaf april 2009 tot en met september 2009 24 huisverboden opgelegd. In vijf gevallen heeft een verlenging plaatsgevonden.
- De meeste huisverboden zijn opgelegd in Emmen (8) en Assen (5), terwijl in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn (nog) geen huisverbod is opgelegd.
- In het eerste half jaar is het nauwelijks voorgekomen dat een ingevuld RiHG niet heeft geleid tot een huisverbod.
- Het aantal opgelegde huisverboden is achtergebleven bij de verwachtingen. De oorzaak ligt voornamelijk in de hoge werkdruk bij de politie, gepaard gaand met een beperkt aantal aanwezige Hulpofficieren van Justitie tijdens het weekend.
- In vrijwel alle gevallen is een hulpverleningstraject gestart en doorlopen. Enkele achterblijvers (2) en uithuisgeplaatsten (5) zijn afgehaakt. Zij waren te weinig gemotiveerd of hebben een traject geweigerd.
- Bij het AMW voor volwassenen loopt de totale tijd die is besteed aan een huisverbod uiteen van zes uur tot 26,5 uur, terwijl het bij AMW jeugd varieert van ruim vijf uur tot 9,5 uur. Uit gesprekken blijkt dat de meeste AMWers 20 tot 25 uur aan een huisverbod besteden.
- De totale tijd die medewerkers van de AFPN hebben besteed aan een huisverbod loopt uiteen van ruim twee en een half uur tot bijna 15 uur.
- Medewerkers van het ASHG besteden ongeveer drie werkdagen aan één huisverbod.
- De bij huisverboden betrokken gemeente-ambtenaren geven aan gemiddeld zo'n zes uur aan een huisverbod te besteden.
- Er zijn onvoldoende schriftelijke gegevens beschikbaar om een inschatting van de tijdsinvestering door de reclassering en het AMK te kunnen geven.

1.2 Ervaringen

In gesprekken met medewerkers van de betrokken instellingen (ASHG, AMW, crisisopvang/vrouwenopvang, AMK, AFPN, politie, reclassering, OM) en de betrokken gemeenteambtenaren zijn de ervaringen met het opleggen van en de hulpverlening rond het huisverbod achterhaald.

- Alle geïnterviewden beoordelen het huisverbod als een goede maatregel. Bovendien zijn ze (zeer) positief over het 10-dagen model.
- In tegenstelling tot het reguliere traject 1e hulp bij huiselijk geweld, wordt bij een huisverbod daadwerkelijk en op korte termijn opgetreden door de betrokken hulpverleners.
- De meeste gezinnen ontvangen na afloop van het huisverbod een regulier aanbod via het traject 1e hulp bij huiselijk geweld. Ook is het mogelijk dat de hulpverlening van het AMW dat al voor de oplegging was ingezet, wordt voortgezet. Een kleine drie kwart van de uithuisgeplaatsten volgt na afloop van het huisverbod de daderhulpverlening bij de AFPN.
- De uitwisseling van informatie en de coördinatie van het proces verlopen goed. Over de onderlinge samenwerking zijn nauwelijks klachten.

- De administratieve afhandeling van de urenregistratie is niet op orde, instellingen leveren hierover te beperkt informatie aan het ASHG aan.
- De vooraf gemaakte (procedurele) afspraken worden over het algemeen goed nageleefd. Punten van aandacht zijn de intake van uithuisgeplaatsten die niet altijd voor het eerste zorgoverleg heeft plaatsgevonden, terwijl het systeemgesprek niet altijd voor het tweede zorgoverleg plaatsvindt.¹
- Ondanks enkele mogelijke verbeteringen (zie paragraaf 1.3), is het 10-dagen model een goed toepasbare methode die voortzetting verdient. Betrokkenen geven aan het liefst bij alle huiselijk geweldzaken het 10-dagen model te kunnen toepassen.

Naleving procesbeschrijving

In het kader van de Wet tijdelijk huisverbod is een werkproces opgesteld, waarin is opgenomen op welke momenten welke partijen activiteiten dienen uit te voeren. In onderstaand schema is hiervan een beknopte weergave opgenomen. Daarbij is aangegeven op welke onderdelen zich in de praktijk afwijkingen van het protocol voordoen.

Schema Procesonderdelen, taken en afwijkingen in praktijk

Procesonderdelen	Betrokken instellingen	Taken	Afwijkingen praktijk
Huisbezoek naar aanleiding van melding huiselijk geweld	basispolitiezorg	horen van betrokkenen tijdens huisbezoek	Geen
Beoordeling ernst dreiging	basispolitiezorg	inschatten ernst dreiging huiselijk geweld	Geen
Oproepen HovJ	basispolitiezorg	bij ernstige dreiging HovJ oproepen	niet bij alle huisverbodwaardige zaken wordt HovJ ingeschakeld
Invullen RiHG	HovJ	RiHG invullen op grond van informatie politieregistratie en horen van betrokkenen	RiHG's worden niet altijd correct ingevuld
Opleggen huisverbod	HovJ	oplegging op basis van gedagtekende beschikking; opsturen info naar burgemeester en ASHG	Geen
Inschakelen reclassering en hulpverlening	HovJ; ASHG	inschakeling binnen vier uur vanaf dag 1 na uitreiken huisverbod	er verloopt regelmatig meer tijd tussen oplegging en inschakeling ASHG dan afgesproken
Hulpverlening	ASHG, AMW, AFPN, BJZ/AMK	ASHG: activeren en coördineren hulpverleningsinterventies, opstellen plan van aanpak, registratie AMW: hulpverlening volwassen achterblijver(s) en kinderen, start 1e werkdag na aanmelding reclassering: vroeghulp (risicotaxatie en indicatiestelling, controle naleving huisverbod AFPN: intake voor 1e zorgoverleg en bepalen behandel-aanbod	ASHG: aangeleverde urenregistratie hulpverlening niet op orde AMW: zet niet in alle gemeenten een aparte AMW-er voor de kinderen in; 1e huisbezoek bij aanmelding in weekend laat AFPN: intake niet altijd voorafgaand aan 1e zorgoverleg
Advies verlenging huisverbod	ASHG	uitreiking eventuele verlenging onder verantwoordelijkheid van burgemeester	Geen

¹ Het systeemgesprek is het gesprek dat de achterblijvers en uithuisgeplaatsten in aanwezigheid van het AMW en de AFPN met elkaar voeren om de (on)mogelijkheden van de verdere relatie te bespreken.

Knelpunten achterblijvers

De volgende knelpunten doen zich voor rond de hulpverlening aan de achterblijvers.

- Het AMW zet niet altijd een extra medewerker in bij de hulpverlening aan de achterblijvers. Daar waar één AMWer zowel met de volwassen achterblijver als met de kinderen spreekt kan het vertrouwen van de kinderen worden geschaad. Bovendien zijn niet alle AMWers er op toegerust om met kinderen te werken.
- 's Nachts en in het weekend is er meestal alleen telefonisch contact met de achterblijvers. Dit heeft tot gevolg dat het eerste huisbezoek soms pas na een paar dagen plaatsvindt. Dit wordt als te laat beoordeeld.
- De bij het eerste huisbezoek te hanteren screeningsformulieren bieden voor afname bij kinderen niet voor iedereen voldoende handvatten. Dat geldt ook in situaties waar het geweld niet tussen partners, maar tussen ouders en (meerderjarige) kinderen heeft plaatsgevonden.
- De zorgoverleggen nemen meer tijd in beslag dan vooraf werd ingeschat. Voor veel betrokken AMW instellingen kost het bovendien veel reistijd om bij de zorgoverleggen (in Assen) aanwezig te zijn.
- Door het onvoorspelbare karakter en de intensiviteit van de hulpverlening, neemt de werkdruk bij de AMWers toe.
- Het contactverbod wordt niet altijd nageleefd. Dit leidt soms tot (ernstige) gevoelens van onveiligheid bij de achterblijvers. AMW medewerkers vinden het lastig om melding te maken van (vermoedens van) het overtreden van het huisverbod.
- In sommige situaties zou het goed zijn wanneer het ASHG een zorgmelding bij het AMK mag doen. Dit is momenteel formeel niet toegestaan.
- Meerdere AMWers geven aan behoefte te hebben aan deskundigheidsbevordering op het gebied van huiselijk geweld en het huisverbod.

Knelpunten uithuisgeplaatsten

Bij de hulpverlening aan de uithuisgeplaatsten doen zich de volgende knelpunten voor.

- Niet alle huisverbodwaardige zaken krijgen een huisverbod vanwege de grote werkdruk bij de politie.
- Het invullen van het RiHG wordt, vooral de eerste keer dat dit plaatsvindt, als lastig ervaren. Door de vele HovJ's komt zo'n eerste keer nogal eens voor. Betrokkenen (gemeenten en ASHG) vinden dan ook dat de formulieren lang niet altijd juist zijn ingevuld.
- Met de bij de crisisopvang beschikbare informatie wordt weinig gedaan. Deze informatie gaat zo verloren.
- De uithuisgeplaatste zelf is vaak niet goed geïnformeerd over de gang van zaken rond het huisverbod, waardoor de onzekerheid (onnodig) groot is. Ook ontbreekt het de uithuisgeplaatste (omdat hij is aangehouden op een moment dat het nog niet duidelijk is of er een huisverbod zal worden opgelegd) vaak aan geld en spullen.
- Niet alle uithuisgeplaatsten zijn geschikt voor de groepsgewijze opvang in de crisisopvang. Alternatieven voor uithuisgeplaatsten die zelf geen tijdelijke huisvesting kunnen regelen, ontbreken echter.
- Onzekerheid bij de uithuisgeplaatste leidt soms tot onrust binnen de crisisopvang.
- In de weekenden is de AFPN niet aanwezig, waardoor de eerste intake door de AFPN soms pas laat plaatsvindt; enkele keren nog niet voor het eerste zorgoverleg.
- Evenals de reclassering ontvangt de AFPN uithuisgeplaatsten alleen op de eigen locatie, hetgeen het nodige vraagt van de uithuisgeplaatste.
- Enkele gemeenten ontvingen de informatie over een opgelegd huisverbod te laat. Dit had soms ook met de bereikbaarheid van de gemeente zelf te maken. Kleine gemeenten zijn vaak vanaf vrijdagmiddag tot maandagmorgen gesloten.

- Gemeenten hebben soms moeite om in te schatten of een huisverbod en eventuele verlenging terecht zijn opgelegd.

1.3 Verbeterpunten

Op basis van de ervaringen en de genoemde knelpunten kunnen de volgende mogelijke verbeteringen in het proces rond de oplegging van een huisverbod worden geformuleerd.

- De aanmelding van een huisverbod bij het ASHG moet vroeger in het proces plaatsvinden. Idealiter zou het AMW bij de uitreiking van de beschikking door de HovJ aan de achterblijvers aanwezig moeten zijn.
- De start van de hulpverlening door het AMW en de AFPN zou sneller en efficiënter kunnen wanneer zij ook in de weekenden werkzaam zijn.
- Om praktische zaken voor de uithuisgeplaatste te regelen zou de hulpverlening kunnen worden uitgebreid met maatschappelijk werk voor de uithuisgeplaatste. Een mogelijkheid hiervoor zou een uitbreiding van de taak van de reclassering zijn, die nu alleen uit toezicht bestaat.
- Een mogelijke verbetering in de hulpverlening is het voeren van partner- c.q. echtpaargesprekken bij de AFPN. Dergelijke gesprekken geven meer zicht op de dynamiek van de relatie. Bovendien kan dan, zo nodig, ook met de panter van de uithuisgeplaatste een diagnostisch gesprek plaatsvinden.
- Om de methodiek goed te kunnen toepassen is het van belang dat de uithuisgeplaatste over een onderkomen beschikt. Voor uithuisgeplaatsten die geen onderdak kunnen vinden, maar ook niet geschikt zijn voor plaatsing in de crisisopvang zouden gemeenten zorg moeten dragen voor het onderbrengen van de uithuisgeplaatste in kwestie.
- Gezien de vele verschillende AMW instellingen en medewerkers daarbinnen, zou het goed zijn wanneer er een vast aanspreekpunt, bijvoorbeeld per regio, zou zijn. Ook zou per regio met een vaste pool AMWers die zich gespecialiseerd hebben in het huisverbod gewerkt kunnen worden.² Er zouden dan ook twee AMWers per huisverbod (één voor de volwassen achterblijver en één voor de kinderen) moeten kunnen worden ingezet. Wanneer de zorgoverleggen in deze regio's plaatsvinden, kan op de nodige reistijd voor de AMW medewerkers worden bespaard.
- Een pool van HovJ's zou in sterke mate bijdragen aan de kwaliteit en de werkdruk bij de HovJ's kunnen doen afnemen.
- Bijscholing AMWers op het gebied van huiselijk geweld en het huisverbod is gewenst.
- Wanneer het screeningsformulier dat door het AMW wordt gebruikt voor achterblijvers flexibel wordt toegepast door de betrokken medewerkers, zal het beter werkbaar zijn voor afname bij kinderen en situaties waarin geweld tussen ouders en (meerderjarige) kinderen heeft plaatsgevonden. Het is dan niet nodig een nieuw screeningsformulier te ontwikkelen.
- De informatievoorziening door de politie aan de uithuisgeplaatste dient duidelijker te zijn, zodat een deel van de onzekerheid bij de uithuisgeplaatsten gedurende de looptijd van het huisverbod kan worden weggenomen.
- De naleving en melding van overtreding van het huisverbod kan beter. Dit vereist een actievere rol van de politie en een grotere meldingsbereidheid bij de hulpverlening.

---

² Een veel gehanteerde regio-indeling in Drenthe is Zuid-Oost Drenthe (Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen), Zuid-West Drenthe (Hogeveen, Midden-Drenthe, De Wolden, Meppel en Westerveld) en Noord Drenthe (Assen, Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze).

1.4 Ten slotte

Op grond van de procesevaluatie kan geen uitspraak worden gedaan over de effectiviteit van het huisverbod en/of het 10-dagen model. Daarvoor zal een effectevaluatie moeten plaatsvinden. Door een dergelijke effectevaluatie ontstaat een beeld over de werkzaamheid van het instrument en de methodiek, ofwel de mate waarin de toepassing er van bijdraagt aan het stopzetten of verminderen van het geweld in de huiselijke kring. Om dit te kunnen beoordelen zullen onder andere gegevens over het gezin voorafgaande aan de oplegging van het huisverbod moeten worden verzameld. Hierbij moet worden gedacht aan het aantal aangiften of meldingen bij de politie in het verleden, de ingezette hulpverleningsactiviteiten voorafgaand aan het huisverbod en de ervaringen van de gezinsleden zelf. Deze aspecten dienen vervolgens ook over een periode van bijvoorbeeld een half jaar of een jaar na afloop van het huisverbod te worden geïnventariseerd, zodat de ontwikkelingen in de tijd kunnen worden vastgelegd. Op deze wijze wordt tevens een beeld van de recidive verkregen, zodat vastgesteld kan worden of het huiselijk geweld na oplegging van het huisverbod daadwerkelijk is gestopt.

Uit de procesevaluatie van de toepassing van de wet tijdelijk huisverbod, in het bijzonder het hulpverleningstraject dat na de oplegging wordt ingezet, blijkt dat deze grotendeels volgens de vooraf gemaakte afspraken verloopt. Bovendien zijn alle betrokkenen tevreden met het instrument en de gang van zaken. De belangrijkste knelpunten die zich voordoen, te weten:

- het lage aantal opgelegde huisverboden;
- niet altijd goed ingevulde RiHG's;
- de soms enigszins verlate eerste intake met uithuisgeplaatsten en achterblijvers;
- de toename van de werkdruk bij de politie en het AMW;
- het niet altijd inzetten van twee AMWers (één voor de volwassenen en één voor de kinderen);
- de beperkte informatievoorziening aan de uithuisgeplaatsten; en
- het inconsequent aanleveren van de urenregistratie;

komen overeen met de ervaringen elders in Nederland. Onze evaluatie van het huisverbod in Twente laat bijvoorbeeld een vergelijkbaar beeld zien, maar ook daar zijn alle betrokkenen het er over eens dat de hulpverlening dankzij het huisverbod veel sneller en adequater op gang komt dan bij reguliere hulpverleningstrajecten. Bovendien zijn, evenals in Drenthe, de verschillende betrokken partijen sterk gemotiveerd en wordt er nauw samengewerkt.

2. ACHTERGROND

Op 1 januari 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod in werking getreden. In Drenthe is gestart met de toepassing ervan op 1 april 2009. Het huisverbod is bedoeld om huiselijk geweld verder terug te dringen. Huiselijk geweld wordt in de Aanwijzing Huiselijk Geweld van het Openbaar Ministerie (OM) omschreven als geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Onder huiselijk geweld vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen, in en om het huis). Als verdachten van huiselijk geweld kunnen worden aangemerkt: (ex)partners; gezinsleden; familieleden; en huisvrienden. Huisvrienden zijn personen die een vriendschappelijke band onderhouden met het slachtoffer of iemand uit de onmiddellijke omgeving van het slachtoffer die ze in de huiselijke sfeer ontmoeten. Verdachten en slachtoffers kunnen mannen en vrouwen zijn, en kunnen kind of volwassene (waaronder ouderen) zijn.

1^e hulp bij huiselijk geweld

In het kader van de aanpak van huiselijk geweld is in 2003 in de drie noordelijke provincies een samenwerkingsverband tussen justitie en hulpverlening tot stand gebracht vanuit het project Thuisfront. Het traject is vanaf 2006 bekend onder de naam 1^e hulp bij huiselijk geweld. De samenwerking tussen de negen partners heeft als doel het stoppen van huiselijk geweld.¹ Wanneer de politie een situatie aantreft waarbij sprake is van huiselijk geweld, wordt het slachtoffer gestimuleerd om aangifte te doen van het geweld. Ook kan de politie in voorkomende gevallen overgaan tot ambtshalve vervolging. Naast de strafrechtelijke aanpak van de verdachte wordt de hulpverlening aan verdachte en slachtoffer via 1^e hulp bij huiselijk geweld in een zo vroeg mogelijk stadium geïntegreerd. Hiertoe dienen zowel de verdachte als het slachtoffer een instemmingsformulier (dat hen door de politie wordt overhandigd) te ondertekenen. Hiermee verklaren zij zich bereid deel te nemen aan het traject 1^e hulp bij huiselijk geweld en geven zij toestemming voor gegevensuitwisseling en overleg tussen de betrokken instellingen. De uitvoering van het traject wordt in werkgroepen 1^e hulp bij huiselijk geweld besproken en getoetst. Eens in de acht weken vindt in elk van de drie Drentse regio's (Noord, Zuid-Oost en Zuid-West) casuïstiekbespreking plaats. De GGD is voorzitter van de stuurgroep en coördineert werkgroepen 1^e hulp bij huiselijk geweld, terwijl zij ook verantwoordelijk is voor de doorgeleiding van meldingen en registraties.

Huisverbod

Met de Wet tijdelijk huisverbod, kortweg huisverbod, is een nieuw instrument voorhanden dat ten behoeve van de aanpak van huiselijk geweld kan worden ingezet. Het huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie (hulpofficieren van

---

¹ Het gaat hierbij om de volgende samenwerkingspartners: Ambulante Forensische Psychiatrie Noord-Nederland (AFPN); Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW); Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK); Crisis/Vrouwenopvang; GGD; Regiopolitie Drenthe; Openbaar Ministerie (OM); Reclassering Nederland (RN); en Slachtofferhulp Nederland.

Justitie) indien zij daartoe wordt gemandateerd. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal vier weken. Een uithuisgeplaatste die zich niet aan het huisverbod houdt, kan maximaal twee jaar gevangenisstraf krijgen of een taakstraf. De uithuisgeplaatste heeft de mogelijkheid om tegen het huisverbod in beroep te gaan bij de bestuursrechter.

2.1 Huisverbod in Drenthe²

De regiopolitie Drenthe verwacht begin 2009 op jaarbasis ongeveer 150 tijdelijke huisverboden op te leggen.³ De verwachting voor het eerste jaar, 2009, is dat er ongeveer 112 tijdelijke huisverboden worden opgelegd. De werkwijze bij het opleggen van een tijdelijk huisverbod verloopt in Drenthe als volgt. De basispolitiezorg gaat na een melding of aangifte naar de plaats van het incident. Wanneer er sprake is van een strafbaar feit volgt een aanhouding. De politie maakt een inschatting of er sprake is van ernstig en onmiddellijk gevaar, of het een meerderjarige betreft en of de betrokkene op het betreffende adres anders dan incidenteel verblijft. Als aan alle drie criteria wordt voldaan, wordt de Hulpofficier van Justitie (HovJ) ingeschakeld. De HovJ vraagt via het politieregistratiesysteem informatie op over het gezin, hoort de betrokkenen en voert een risicotaxatie uit met het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG). Met behulp van het RiHG wordt informatie verzameld over drie zaken: de mogelijke pleger van huiselijk geweld; het verloop van het geweldsincident; en de gezinsachtergronden. De HovJ neemt telefonisch contact op met Bureau Jeugdzorg/Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) voor consultatief overleg als hij voornemens is een huisverbod op te leggen vanwege (ernstig vermoeden van) kindermishandeling. Vervolgens legt de Hulpofficier van Justitie namens de burgemeester al dan niet een huisverbod op. In Drenthe hebben alle burgemeesters een besluit genomen tot mandatering aan de HovJ. Om het uiteindelijk doel van het huisverbod te realiseren is een adequate hulpverlening die volgt op het opgelegde huisverbod van groot belang. In Drenthe wordt gewerkt met het zogenoemde 10-dagenmodel waarbij de methodiek ‘Crisishulpverlening bij huisverbod’ wordt gebruikt.

Hulpverlening

Direct na het invullen van het RiHG en het besluit tot opleggen van het huisverbod meldt de HovJ het opgelegde huisverbod bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Het ASHG is de door de burgemeester aangewezen coördinerende instelling voor hulp en advies. Het ASHG heeft tot taak zo spoedig mogelijk na ontvangst van het huisverbod de nodige hulpverlening te activeren en te coördineren. Het ASHG schakelt de ketenpartners in en verzamelt gegevens. De betrokken hulpverleningsinstanties starten vervolgens met het aanbieden van hulp.

Het ASHG organiseert zorgoverleggen waarin de gezinssituatie wordt geanalyseerd en een eerste en een definitief plan van aanpak worden opgesteld. Op de eerste werkdag na aanmelding van het huisverbod organiseert het ASHG een eerste zorgoverleg waaraan de direct betrokken partijen (Reclassering, Maatschappelijk Werk (AMW), BJZ/AMK en de Forensische Psychiatrie Noord Nederland (AFPN)) deelnemen. Tijdens dit eerste

---

² Deze paragraaf is deels gebaseerd op de ‘procesbeschrijving aanpak huiselijk geweld Drenthe in het kader van de Wet tijdelijk huisverbod’, het door het ASHG opgestelde document ‘hulpverlening in het kader van de Wet tijdelijk huisverbod’ en de ‘visie-nota huiselijk geweld: geweld in afhankelijkheidsrelaties’ van de gemeente Emmen.

³ Het gaat hierbij om alle gemeenten in de provincie Drenthe. Dit zijn: Assen, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Midden-Drenthe, Meppel, Noordenveld, Tynaarlo, Westerveld en De Wolden.

zorgoverleg wordt een plan van aanpak voor de eerste tien dagen opgesteld. De derde tot de negende dag worden besteed aan het voorleggen en starten van hulpverlening aan het gezin, terwijl eveneens een systeemgesprek plaatsvindt. De ketenpartners rapporteren de voortgang van een casus met regelmaat aan het ASHG. Op de achtste dag na aanmelding vindt een tweede zorgoverleg plaats om het definitieve plan van aanpak vast te stellen en de burgemeester te adviseren over een eventuele verlenging. Hierover wordt door het ASHG op de achtste of negende dag een adviesrapportage uitgebracht. Het ASHG is verantwoordelijk voor verslaglegging en registratie. De hulpverlening die na afsluiting van het huisverbod wordt gegeven vindt plaats in het kader van de ketenaanpak Eerste Hulp bij Huiselijk Geweld.

Systeemaanpak

Het eerste contact met de uithuisgeplaatste vindt zo spoedig mogelijk (indien haalbaar binnen één uur) plaats na aanmelding door het ASHG. De reclassering biedt vroeghulp aan de uithuisgeplaatste waarbij een risicotaxatie (quick scan) en indicatiestelling worden uitgevoerd. De reclassering verwijst nog dezelfde of de eerstvolgende dag door naar de AFPN die de uithuisgeplaatste op korte termijn (met voorrang) uitnodigt voor een intake. De AFPN onderzoekt bij de intake welk behandelaanbod aan de uithuisgeplaatste kan worden gedaan en verwerkt dit in een intakeverslag. Op basis van de intake en de risicotaxatie stelt de reclassering een plan van aanpak op voor de uithuisgeplaatste. Indien een uithuisgeplaatste niet zelf kan voorzien in een tijdelijke verblijfplaats, wordt voorzien in plaatsing in de crisisopvang.

Het eerste hulpverleningscontact met de achterblijver(s) vindt binnen een uur na aanmelding van het huisverbod bij het ASHG plaats. Het AMW bezoekt de achterblijver(s) thuis en voert een probleeminventarisatie uit. Indien het huisverbod buiten kantooruren ingaat schakelt de politie de crisisdienst van het AMW en/of de crisisdienst van de Vrouwenopvang in. In de crisisopvang, behorende bij de Vrouwenopvang in Emmen, zijn tevens twee plaatsen gereserveerd voor uithuisgeplaatsten die geen andere plek hebben om naar toe te gaan. De volgende dag start de daadwerkelijke hulpverlening. Ook het eerste hulpverleningscontact met de kinderen vindt dezelfde of de eerstvolgende dag na aanmelding van het huisverbod plaats. Een medewerker van AMW-Jeugdhulpverlening bezoekt de kinderen thuis voor de eerste indicatiestelling. Aanmelding voor de methodiek Kindspoor vindt zo spoedig mogelijk plaats. Het ASHG maakt met het AMW en het BJJ/AMK afspraken over de afstemming van activiteiten die beide organisaties in het kader van de aanpak van huiselijk geweld uitvoeren.

Evaluatie

Centrumgemeente Emmen heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven een procesevaluatie van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in de 12 gemeenten in de provincie Drenthe uit te voeren. Het gaat in het bijzonder om het hulpverleningsproces na de oplegging van een tijdelijk huisverbod.

2.2 Onderzoeksvragen

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt als volgt:

Hoe is uitvoering van het hulpverleningstraject na het opleggen van het tijdelijk huisverbod in Drenthe tussen april en september 2009 verlopen?

Hierbij zijn de volgende deelvragen onderscheiden:

- Verloopt de uitvoering van het hulpverleningstraject (het 10-dagen model en bijbehorende methodiek) zoals afgesproken?
- Vervullen de betrokken partijen de met hen afgesproken rol?
- Zijn de medewerkers van de verschillende betrokken partijen kwalitatief gezien in staat de beoogde werkzaamheden te verrichten?
- Is de capaciteit bij de verschillende betrokken partijen voldoende om de beoogde werkzaamheden te verrichten?
- Hoe verloopt de onderlinge afstemming tussen de betrokken partijen?
- Welke knelpunten doen zich voor?
- Komt de hulpverlening nadat de tien dagen huisverbod zijn verstreken op gang?
- Hoe verhoudt het 10-dagen model zich tot de aanpak 1^e hulp bij huiselijk geweld? Is er sprake van een meerwaarde van het 10-dagen model?
- Met welke aspecten moet bij de nog uit te voeren effectevaluatie rekening worden gehouden?

2.3 Onderzoeksopzet

Evaluatie van interventies kan op verschillende manieren plaatsvinden. Een belangrijk onderscheid is evaluaties van de *processen* die met de interventie gepaard gaan (procesevaluaties) en evaluaties van de *gevolgen* van de interventie (effectevaluaties). In procesevaluaties wordt gekeken naar het verloop van de implementatie van de interventie en de mogelijke knelpunten tijdens de uitvoering. Bij effectevaluaties wordt nagegaan of de beleidsdoelen zijn bereikt en in hoeverre deze doelbereiking het gevolg is van de invoering van een interventie. Voor de evaluatie van de hulpverlening na de oplegging van een tijdelijk huisverbod in Drenthe wordt, mede gezien de relatief kortere periode sinds de invoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod, voornamelijk een procesevaluatie toegepast. De effectevaluatie zal in een later stadium plaatsvinden. Wel zal de procesevaluatie input moeten leveren voor de effectevaluatie. De procesevaluatie kan daarmee ook deels als een voorstudie voor de effectevaluatie worden gezien.

De onderzoeksopzet van de procesevaluatie bestaat uit drie onderdelen. Allereerst is relevante (schriftelijke) informatie verzameld. Vervolgens zijn (groeps)gesprekken gehouden met medewerkers van de betrokken instellingen. Ten slotte zijn registratiegegevens opgevraagd en geanalyseerd.

Deskresearch

Begonnen is met het verzamelen van relevante schriftelijke informatie. Het gaat daarbij om algemene informatie over het huisverbod en documenten van gemeenten, ASHG, politie, Reclassering Nederland, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), BJZ/AMK en de Ambulante Forensische Psychiatrie Noord Nederland (AFPV) over (de uitvoering van) het huisverbod in Drenthe.

Interviews

Het voeren van gesprekken levert waardevolle aanvullende informatie op, welke niet uit schriftelijk materiaal is te achterhalen. Om een goed beeld te krijgen van het verloop van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod, in het bijzonder het hulpverleningstraject na de oplegging van het tijdelijk huisverbod in de 12 Drentse gemeenten, zijn (telefonische) (groeps)gesprekken worden gehouden met medewerkers van de betrokken instanties, alsmede met de betrokken ambtenaren van de 12 gemeenten. De gemeenteambtenaren zijn voornamelijk telefonisch benaderd. In totaal hebben 21 gesprekken plaatsgevonden met 26

medewerkers van instellingen voor maatschappelijk werk, het ASHG, de politie, het OM, de reclassering, Bureau Jeugdzorg en de AFPN. Daarnaast is bij 11 van de 12 gemeenten een gesprek gevoerd met de betrokken ambtenaar, veelal van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid. De twaalfde gemeente gaf aan nog geen ervaring te hebben met het opleggen van een huisverbod, waardoor een gesprek niet zinvol was. Overigens is ook in één van de gemeenten waarmee wel een gesprek is gevoerd (nog) geen huisverbod opgelegd. Met deze ambtenaar is doorgesproken welke interne maatregelen in afwachting van het eerste huisverbod zijn getroffen.

De interviews hebben plaatsgevonden aan de hand van een vragenlijst met voornamelijk open vragen. Voor het opstellen van de vragenlijst is onder meer gebruik gemaakt van informatie uit de deskresearch. Onderwerpen die tijdens de gesprekken aan de orde zijn geweest zijn het opleggen van het huisverbod, (het verloop van) de hulpverlening, de samenwerking en communicatie tussen de betrokken partijen, de regie, de tijdsinvestering, de gehanteerde methodiek, de overdracht naar de reguliere hulpverlening en de registratie. Tevens is ingegaan op de knelpunten en de mogelijke c.q. noodzakelijke verbeteringen.

Uithuisgeplaatsten en achterblijvers

Daarnaast zijn gesprekken met enkele uithuisgeplaatsten en achterblijvers gevoerd over hun ervaringen tijdens en na de periode waarin het huisverbod van kracht was. De uithuisgeplaatsten en achterblijvers zijn via de hulpverlening (AMW voor achterblijvers, AFPN, reclassering en crisisopvang voor uithuisgeplaatsten) benaderd. De betrokken hulpverleners hebben de uithuisgeplaatsten en achterblijvers geïnformeerd over het (doel van het) onderzoek en verzocht om deelname aan een interview met één van de onderzoekers. Dergelijke gesprekken geven een beeld van de wijze waarop de hulpverlening wordt uitgevoerd en hoe de verschillende stappen en trajecten door de uithuisgeplaatsten en achterblijvers zijn ervaren. *Deze gesprekken vinden momenteel nog plaats. De resultaten worden dan ook in de volgende versie van het rapport opgenomen.*

Registratiegegevens

Bij de 12 Drentse gemeenten en de Regiopolitie Drenthe zijn gegevens opgevraagd over de huisverboden in het eerst half jaar van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod. Het gaat om informatie over huisverboden in de periode april tot en met september 2009. Er is onder meer gevraagd naar de aantallen opgelegde huisverboden per maand en per gemeente, overtredingen van het huisverbod, voorlopige voorzieningen, uithuisgeplaatsten in de opvang en gestarte hulpverleningstrajecten. Daarnaast zijn van het ASHG gegevens verkregen over het aantal huisverboden, de opgestarte hulpverleningstrajecten en de tijdsinvestering van de verschillende betrokken instellingen (AMW, AFPN en reclassering) bij de diverse werkzaamheden in het kader van het huisverbod.

2.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de beschikbare registratiegegevens, waardoor een beeld ontstaat van het aantal opgelegde huisverboden en de verspreiding over de provincie. Tevens wordt ingegaan op de tijdsinvestering van de verschillende betrokken instellingen. Hoofdstuk 3 behandelt de ervaringen rond de hulpverlening aan de achterblijvers, terwijl in hoofdstuk 4 de hulpverlening aan de uithuisgeplaatsten centraal staat. Het rapport wordt afgesloten met een samenvatting en de belangrijkste conclusies van de procesevaluatie.

3. REGISTRATIEGEGEVENS

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de registratiegegevens van de huisverboden door de betrokken partijen. Bij de 12 Drentse gemeenten en het ASHG zijn gegevens opgevraagd over de huisverboden in de periode april tot en met september 2009. Daarnaast zijn gegevens verkregen van het aantal en de soort contacten die er zijn geweest tussen hulpverleningsinstellingen en de uithuisgeplaatsten, achterblijvers en kinderen.

De bij de aanpak van huiselijk geweld, en daarmee ook bij het huisverbod, betrokken partijen hebben een convenant ondertekend. Daaraan is een reglement voor gegevensverwerking en gegevensuitwisseling gekoppeld. Voor een adequate uitvoering van het huisverbod zijn de betrokken partners er zich van bewust dat het noodzakelijk en gewenst is om onderling gegevens te verwerken en uit te wisselen. Het verwerken van persoonsgegevens is alleen toegestaan op een wijze die in overeenstemming is met de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP). Gegevensverwerking en gegevensuitwisseling in het kader van het convenant is op grond van de WBP toegestaan wanneer het voor een duidelijk bepaald doel en op basis van een bepaalde grondslag noodzakelijk is. Daarnaast moet het in overeenstemming met de wet op een behoorlijke en zorgvuldige wijze plaatsvinden. Het dient noodzakelijk te zijn voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het betreffende bestuursorgaan of het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt. Ten slotte dient iedere partner te beschikken over een rechtmatige grondslag in de op hem van toepassing zijnde privacyregelgeving om aan een andere organisatie gegevens te mogen verstrekken in het kader van het onderhavige gezamenlijke doel.

In de gesprekken met de betrokken instellingen is overigens een aantal keer naar voren gekomen dat een registratiesysteem wordt gemist waarop de deelnemende instellingen kunnen inloggen. In een dergelijk systeem kunnen afspraken en ontwikkelingen direct worden bijgehouden en door de overige betrokken instellingen worden gelezen. Momenteel zorgt het ASHG voor de verzameling, verwerking en terugkoppeling van de door de instellingen aangeleverde gegevens.

3.1 Aantal huisverboden

Bij het ASHG zijn gegevens opgevraagd van het aantal huisverboden. Uit tabel 3.1 blijkt dat het totaal aantal huisverboden in Drenthe in deze periode 24 is.

Tabel 3.1 Aantal huisverboden per gemeente, april tot en met september 2009

	Aa en Hunze	Assen	Borger- Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld	Drenthe totaal
april	0	0	0	1	2	0	1	1	0	0	0	0	5
mei	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	3
juni	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3
juli	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	4
augustus	0	2	0	0	0	4	0	0	0	1	0	1	8
september	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
totaal	0	5	0	2	2	8	2	1	1	1	1	1	24

De meeste huisverboden zijn opgelegd in Emmen (8) en Assen (5), terwijl in de gemeente Aa en Hunze en Borger-Odoorn (nog) geen huisverbod is opgelegd. De opgelegde huisverboden fluctueren per maand. In april zijn vijf huisverboden opgelegd, in mei en juni drie, in juli vier, terwijl in augustus en september respectievelijk acht en één huisverboden zijn opgelegd. In de laatste drie maanden van 2009 is het huisverbod in totaal 13 keer opgelegd. Al met al worden gemiddeld vier huisverboden per maand opgelegd.

Het aantal opgelegde huisverboden is lager dan verwacht. Voor de eerste negen maanden (april tot en met december) werden zo'n 112 huisverboden in Drenthe verwacht. Ook elders in Nederland loopt het aantal tot nog toe opgelegde huisverboden achter bij de verwachtingen. De reden hiervoor wordt, onder andere door de politie zelf, vooral gezocht bij de Basispolitiezorg (BPZ), de wijkagenten die bij een melding van huiselijk geweld ter plaatse komen en de HovJ's.¹ De BPZ dient, wanneer zij ernstige dreiging van geweld vermoedt en een huisverbod tot de mogelijke opties behoort, contact te leggen met een HovJ. Het vermoeden bestaat dat de BPZ vanwege tijdgebrek en/of onvoldoende inzicht in de situatie minder vaak melding doet van huiselijk geweld aan de HovJ dan daadwerkelijk mogelijk zou zijn, terwijl de HovJ's zelf ook met tijdgebrek kampen. Daarbij is de beschikbaarheid van een HovJ niet altijd en overall optimaal. Met name in de weekenden, in het bijzonder in de nacht van zaterdag op zondag, is de bezetting minimaal. Bovendien is bij de meeste medewerkers van de politie bekend dat het constateren van huiselijk geweld en het eventuele opleggen van een huisverbod verregaande consequenties voor de toch al hoge werkdruk heeft.

3.2 Kenmerken huisverboden

Van het ASHG is tevens aanvullende informatie ontvangen van kenmerken van huisverboden. Het gaat om: aantal keer inschakeling raadsman; aantal verlengde huisverboden; uithuisgeplaatsten in opvang; aanvragen voorlopige voorziening; en aantal keer (hoger) beroep (tabel 3.2). Daarnaast is bij alle opgelegde huisverboden sprake van een strafrechtelijk traject. Tevens is vijf keer een overtreding gesignaleerd, waarbij één keer een proces-verbaal is opgelegd.

Een voorlopige voorziening behelst het vragen om uitstel van een bepaalde maatregel. Dit kan worden aangevraagd wanneer men in beroep wil gaan tegen het besluit van een overheidsinstantie. In de gemeente Hogeveen is in het eerste half jaar één voorlopige voorziening aangevraagd. Deze aanvraag is afgewezen. De uithuisgeplaatste gaf aan niet op het adres te wonen en was van mening dat er dan ook geen huisverbod aan hem kon worden gegeven. De Wet tijdelijk huisverbod voorziet hier echter in: uithuisgeplaatsten hoeven niet daadwerkelijk op het woonadres van het slachtoffer ingeschreven te staan. Daarnaast bleek uit onderzoek dat de verdachte wel degelijk een huiselijk leven leidde op het adres waar het huisverbod van kracht was. De voorzieningenrechter vond dan ook dat er onvoldoende gegronde redenen waren voor het ingediende bezwaar. In de gemeente Hogeveen is in de tevens één keer beroep aangetekend. Deze zaak loopt nog.

---

¹ Basispolitiezorg (BPZ) is de verzamelnaam voor een aantal typische politietaken. Het zijn de werkzaamheden van de politie waar burgers meestal het eerst mee te maken krijgen. Het omvat niet de gespecialiseerde taken die sommige andere politieonderdelen uitvoeren. De basispolitiezorg is wel, zoals de naam al zegt, de 'basis' van het politiewerk. Onder basispolitiezorg worden de volgende werkzaamheden verstaan: politietoezicht; afhandelen van incidenten; opnemen van aangiften; eenvoudig recherchewerk; verlenen van hulp; eerste opvang van slachtoffers en getuigen; en het geven van preventie-adviezen.

Tabel 3.2 Kenmerken huisverboden per gemeente, vanaf 1 april 2009 (wisselende einddatum)

	Aa en Hunze	Assen ¹	Borger-Odoorn	Coevorden ¹	De Wolden ²	Emmen ¹	Hoogeveen ³	Meppel ²	Midden Drenthe ²	Noordenveld ¹	Tynaarlo ²	Westerveld ¹	Drenthe totaal
Opgelegde huisverboden	0	5	0	2	2	8	2	1	1	1	1	1	24
Inschakeling raadsman	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Verlengde huisverboden	0	1	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0	5
Uithuisgeplaatste in opvang	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	3
Voorlopige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
(Hoger) beroep	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

¹ Datum laatste invoer: 25-9-9

² Datum laatste invoer: 29-9-9

³ Datum laatste invoer: 17-7-9

Ook aan de 12 Drentse gemeenten is gevraagd gegevens aan te leveren over de huisverboden (tabel 3.3). De periode waarop de aangeleverde gegevens betrekking hebben varieert. Het betreft in ieder geval gegevens over de periode april tot en met september, maar enkele gemeenten hebben over een langere periode gegevens aangeleverd. In de gemeente Assen is drie keer een RiHG afgenomen, maar is geen huisverbod opgelegd. In de overige gemeenten komt dit niet of nauwelijks voor. In de gemeente Coevorden is beroep aantekend, maar deze is ingetrokken, mede omdat de strafzaak is geseponeerd.

Tabel 3.3 Gegevens gemeenten Drenthe¹

	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld	Drenthe totaal
Ingevulde RiHG's	0	9	0	4	2	14	2	1	1	2	1	1	37
Opgelegde huisverboden	0	6	0	4	2	14	2	1	1	1	1	1	33
Inschakeling raadsman	0	0	0	2	0	0	2		0	0	0	0	4
Ingetrokken huisverboden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verlengde huisverboden	0	2	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	7
Uithuisgeplaatste in opvang	0	0	0	1	1	2	1	0	1	0	1	0	7
Voorlopige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	1	-	0	0	0	0	1
(Hoger) beroep	0	0	0	1	0	0	1	-	0	0	0	0	2
Overtredingen huisverbod	0	1	0	0	0	2	2	-	0	0	0	0	5

¹ De periode waarop de aangeleverde gegevens betrekking hebben varieert, waardoor het totale aantal opgelegde huisverboden (33) hoger is dan voor de periode april t/m september (24) het geval is.

3.3 Gestarte hulpverleningstrajecten

Medewerkers van het ASHG schatten dat ongeveer een derde tot de helft van alle huiselijk geweld zaken die bekend zijn bij de politie bij het ASHG terechtkomen. Per jaar wordt ongeveer 350 keer een traject 1e hulp bij huiselijk geweld ingezet. De verwachting is dat wanneer de Wet meldcode in werking treedt het aantal aanmeldingen toe zal nemen. In vrijwel alle gevallen wordt aansluitend op het huisverbod een traject 1^e hulp bij huiselijk geweld aangeboden aan het betrokken gezin. Het ASHG registreert diverse aspecten rond

opgelegde huisverboden en de hulpverleningstrajecten in het kader van 1^e hulp bij huiselijk geweld. In het registratiesysteem worden de data van meldingen, aangifte, ondertekening instemmingsformulieren en eerste bespreking in het werkgroepoverleg van zowel slachtoffer als verdachte vastgelegd. Verder worden kenmerken van het geweld genoteerd, onder ander of het geweld onder invloed van middelen heeft plaatsgevonden. Daarnaast worden financiële, lichamelijke en psychische problemen, alsmede eventuele verstandelijke beperkingen geregistreerd. Vervolgens is in het systeem per betrokken instelling de mogelijkheid om enkele feitelijke gegevens weer te geven (type traject (justitieel of vrijwillig), al dan geen vervolgtraject, verloop van het traject en of het geweld is gestopt). Per kind kan worden aangegeven waar het woont, of en wanneer aanmelding bij Kindspoor heeft plaatsgevonden, welk hulpaanbod is gedaan, of er sprake is van een vervolgtraject en wat de datum van afsluiting is.

Ten behoeve van de procesevaluatie heeft het ASHG informatie aangeleverd over de gestarte hulpverleningstrajecten na overdracht naar vervolghulpverleningstraject. In tabel 3.4 staat de informatie weergegeven.

Tabel 3.4 Gestarte hulpverlening na overdracht naar vervolghulpverleningstraject, periode 1 april - 1 september 2009

	Assen	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld
achterblijver	- 4: ja - 1: bestaande hulpverlening kijkt naar mogelijkheden	2: ja	2: ja	- 7: ja - 1: weinig motivatie - 1: gezinsondersteuning	2: ja	ja	afgehaakt, ernstig ziek	ja	voortzetting reguliere hulpverlening AMW	ja
uithuisgeplaatste	- 3: ja - 1: initiatief bij uhg gelegd - 1: bestaande hulpverlening kijkt naar mogelijkheden	- 1: ja - 1: in bewaaring gesteld	2: ja	- 7: ja (één afgehaakt) - 1: motivatie door bestaande hulpverlening - 1: zorgmijder	- 1: ja - 1: weigert	ja	afgehaakt, ernstig zieke achterblijver	ja	AMW	ja
kinderen	- 1: nvt - 2: Kindspoor - 1: vanuit thuisbegeleiding - 1: in overleg, William Schrikker-groep heeft voogdij	- 1: nvt - 1: GGZ	- 1: AMW - 1: Kindspoor	- 4: nvt - 2: Kindspoor - 1: Kindspoor en toezicht op ontwikkeling door JGZ - 1: deels Kindspoor en deels SMW en voortzetting OTS - 1: OTS verlengd	- 1: Kindspoor - 1: GGZ jeugd	nee, Raads onderzoek	AMW	nvt	onbekend	nvt

Bij het merendeel van de achterblijvers is een hulpverleningstraject gestart. Twee keer is de reguliere/reeds bestaande hulpverlening voortgezet. Eén achterblijver is afgehaakt vanwege een ernstige ziekte, terwijl bij een ander sprake is van weinig motivatie. Ook bij de

uithuisgeplaatsten is veelal een hulpverleningstraject gestart, waarbij twee keer de reguliere hulpverlening is voortgezet. Twee uithuisgeplaatsten zijn afgehaakt, waarvan één wegens ziekte van de achterblijver. Daarnaast weigeren twee uithuisgeplaatsten de aangeboden zorg. Eén uithuisgeplaatste is in bewaring gesteld. Van de betrokken kinderen volgt het grootste deel het traject Kindspoor.

3.4 Urenregistratie

In het kader van de procesevaluatie van het huisverbod in Drenthe heeft het ASHG de tijdsinvestering bij de diverse werkzaamheden van de verschillende betrokken instellingen (AMW, AFPN en reclassering) aangeleverd. Hieronder wordt de tijdsinvestering per instelling besproken. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de instellingen niet volledig zijn in het aanleveren van hun urenregistraties. Dit geldt met name voor de reclassering. Van deze instelling zijn alleen het aantal gewerkte uren van de maand april 2009 beschikbaar. Verder is bij de verschillende weergegeven tijdsinvesteringen geen rekening gehouden met eventuele al dan niet gemaakte reistijden.

AMW

Medewerkers van de instellingen voor AMW hebben gegevens aangeleverd die zijn onderverdeeld naar AMW volwassenen en AMW jeugd over in totaal 17 van de 21 huisverboden (tabel 3.5). Het betreft gegevens over het eerste half jaar van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in Drenthe. De ontvangen gegevens over de huisverboden zijn niet compleet. Zo zijn van de maanden juni en september geen gegevens ontvangen over de tijdsinvestering. De informatie die is aangeleverd over de tijdsinvestering gaat vooral over de huisverboden in Assen (6), Hoogeveen (3), Coevorden (2) en Emmen (2).

Tabel 3.5 Beschikbare urenregistratie AMW per maand en per gemeente (eerste half jaar 2009)

	AMW volwassenen	AMW jeugd	Totaal AMW
Maand			
April	4	2	5
Mei	1	0	1
Juli	2	0	2
Augustus	2	0	2
onbekende startdatum	6	1	7
Totaal	15	3	17
Gemeente			
Assen	5	1	6
Coevorden	2	0	2
De Wolden	1	0	1
Emmen	2	0	2
Hoogeveen	2	1	2
Meppel	0	1	1
Midden Drenthe	1	0	1
Noordenveld	1	0	1
Westerveld	1	0	1
Totaal	15	3	17

Bij het AMW voor volwassenen loopt de totale tijd die is besteed aan een huisverbod uiteen van zes uur tot 26 en een half uur, terwijl het bij AMW jeugd varieert van vijf uur en een kwartier tot negen en een half uur (tabel 3.6). De meeste tijd wordt besteed aan face to face contacten met de cliënt. Bij het huisverbod waaraan 26 en een half uur is besteed is zeven uur en drie kwartier besteed aan overige contacten.

Tabel 3.6 Tijdsinvestering AMW naar soort contact per huisverbod in uren (eerste half jaar 2009)

	AMW volwassenen (n=15)			AMW jeugd (n=3)			Totaal AMW (n=18)		
	minimaal	maximaal	gemiddeld	Minimaal	maximaal	gemiddeld	minimaal	maximaal	gemiddeld
Tijd telefonisch contacten	00:00	07:20	02:28	00:35	03:15	01:41	00:00	07:20	02:20
-Tijd telefonisch contact cliënt	00:00	04:45	01:34	00:35	02:15	01:21	00:00	04:45	01:32
-Tijd telefonisch contact overig	00:00	02:45	00:54	00:00	01:00	00:20	00:00	02:45	00:48
Tijd face to face contacten	02:00	16:50	09:23	02:00	08:15	05:05	02:00	16:50	08:39
Tijd overige contacten	00:00	07:45	02:25	00:00	00:00	00:00	00:00	07:45	02:25
Totale tijd contacten	06:00	26:30	12:55	5:15	9:30	06:46	02:00	26:30	11:54

AFPN

Ook de AFPN heeft gegevens aangeleverd aan het ASHG over het eerste half jaar (tabel 3.7). De informatie die is aangeleverd over de tijdsinvestering gaat vooral over de huisverboden in Assen (6), Hoogeveen (3), Coevorden (2) en Emmen (2).

Tabel 3.7 Beschikbare urenregistratie AFPN per maand en per gemeente (eerste half jaar 2009)

	Aantal huisverboden
Maand	
April	5
Mei	2
Juni	1
Juli	2
Augustus	5
September	1
onbekende startdatum	2
Totaal	18
Gemeente	
Assen	2
Coevorden	2
Emmen	7
Hoogeveen	2
Tynaarlo	1
Zuidwolde	1
onbekend	3
Totaal	18

Uit tabel 3.8 blijkt dat de totale tijd die medewerkers van de AFPN hebben besteed aan een huisverbod uiteenloopt van ruim twee en een half uur tot bijna 15 uur. Ook hier wordt de meeste tijd besteed aan face to face contacten met de cliënt.

Tabel 3.8 Tijdsinvestering AFPN naar soort contact per huisverbod in uren (eerste half jaar 2009)

	AFPN (n=18)		
	min	max	gemiddeld
Tijd telefonisch contacten	00:15	05:20	01:28
-Tijd telefonisch contact cliënt	00:00	01:45	00:31
- tijd telefonisch contact overig	00:00	04:00	00:57
Tijd face to face contacten	01:00	08:10	03:45
Tijd overige contacten	00:10	05:30	01:39
Totale tijd contacten	2:35	14:50	06:17

Reclassering

Medewerkers van de Reclassering Nederland (RN) hebben alleen gegevens over de tijdsinvestering over de maand april 2009 aangeleverd (tabel 3.9).

Tabel 3.9 Beschikbare urenregistratie RN per gemeente (april 2009)

Gemeente	Aantal huisverboden
Coevorden	1
De Wolden	2
Emmen	1
Hoogeveen	1
Meppel	1
Totaal	6

Bij de RN loopt de totale tijd die in april 2009 aan de huisverboden is besteed uiteen van bijna vijf uur tot nagenoeg acht uur per huisverbod (tabel 3.10). Bij alle zes huisverboden staat aangegeven dat de tijd die is besteed aan de zorgoverleggen niet is meegenomen in het overzicht. Ook staat vermeld dat tussentijdse (afstemmings)overleggen niet zijn opgenomen in de tijdsbesteding.

Tabel 3.10 Tijdsinvestering RN naar soort contact per huisverbod in uren (april 2009)

	Reclassering (n=6)		
	min	max	gemiddeld
tijd telefonisch contacten	03:50	05:50	04:31
- tijd telefonisch contact cliënt	03:50	04:50	04:11
- tijd telefonisch contact overig	00:50	01:50	01:20
tijd face to face contacten	01:00	03:00	01:56
tijd overige contacten	00:00	00:00	00:00
Totale tijd contacten	04:50	07:50	06:21

4. ACHTERBLIJVERS

In dit hoofdstuk wordt de hulpverlening aan de achterblijvers behandeld. Daarbij wordt eerst een schets gegeven van de werkwijze zoals deze in de protocollen is afgesproken. Vervolgens worden de praktijkervaringen van de betrokken instellingen besproken, gevolgd door de knelpunten die zich daarbij voordoen. Daar waar van toepassing wordt de mening van geïnterviewde achterblijvers weergegeven in omlijnend kaders. Aangezien het aantal geïnterviewde achterblijvers (twee) te gering is om algemene uitspraken te doen, dienen deze alleen als illustratie en kunnen hieraan geen conclusies worden verbonden.

4.1 Werkwijze

In Drenthe wordt gewerkt met het zogenoemde 10-dagenmodel waarbij de methodiek ‘Crisishulpverlening bij huisverbod’ wordt gebruikt.

Zoals in het eerste hoofdstuk al kort aan bod is gekomen maakt de Hulpofficier van Justitie (HovJ) direct na het opleggen van het huisverbod hiervan melding bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Het ASHG heeft vervolgens tot taak zo spoedig mogelijk na ontvangst van het huisverbod de nodige hulpverlening te activeren en te coördineren. Het ASHG schakelt de ketenpartners in en levert de benodigde gegevens aan. De betrokken hulpverleningsinstanties starten vervolgens met het aanbieden van hulp.

Methodiek 10-daagse crisishulpverlening

Het 10-daagse crisisinterventieprogramma ‘Eerste hulp bij een huisverbod’ is ontwikkeld tijdens de pilot met het uitvoeren van het huisverbod in Groningen door het ASHG Groningen.¹ Het doel van de crisishulpverlening tijdens het tien dagen durende huisverbod is drieledig. Ten eerste wordt het stoppen van de eerste crisis beoogd, ten tweede het motiveren voor hulp en ten derde het maken van een goede probleemanalyse voor een effectieve gezinsaanpak tijdens de vervolghulpverlening. De uitgangspunten van de methodiek zijn de volgende: de geweldsspiraal²; snel interveniëren; een systeemgerichte aanpak; het belang van kinderen is leidend; veiligheid bieden en garanderen; en eigen verantwoordelijkheid van achterblijvers en uithuisgeplaatsten.

De methodiekbeschrijving biedt een draaiboek waarbij een onderscheid wordt gemaakt in drie fasen tijdens het 10 dagen durende huisverbod. In de eerste fase (dag 1 tot en met 3) staan crisisinterventie en probleeminventarisatie centraal. In de tweede fase (dag 4 tot en met 7) is sprake van een analyse die tot een plan van aanpak leidt. De derde fase ten slotte geeft een handleiding voor de afronding van het tijdelijk huisverbod. Bij elke fase staan de werkzaamheden van de verschillende betrokken partijen beschreven, gepaard gaande met diverse aandachtspunten.

---

¹ Groot, G. de, L. van Eijkern (2008): Eerste hulp bij een huisverbod. 10-daagse crisishulpverlening bij (dreigend) huiselijk geweld. MOVISIE, Utrecht.

² De geweldsspiraal beschrijft de processen die voorkomen wanneer zich binnen een relatie geweld voordoet. Er worden drie hoofdfasen onderscheiden: 1. oplopende spanning; 2. escalatie; 3. ontspanning. De spiraal laat onder andere zien dat er sprake is van interactie. De dynamiek van de relatie is dan ook van belang bij het oplossen van het geweld.

1^e hulp bij huiselijk geweld

Het belangrijkste verschil tussen de aanpak bij 1^e hulp bij huiselijk geweld en het 10-dagenmodel is volgens vrijwel alle geïnterviewden dat de hulpverlening bij het 10-dagenmodel veel sneller op gang komt. Bij 1^e hulp bij huiselijk geweld wordt geprobeerd binnen vijf dagen na ondertekening van de instemmingsformulieren een intake door het AMW te laten plaatsvinden. Vervolgens wordt de methodiek 1^e hulp bij huiselijk geweld in stappen gevolgd. Daarbij wordt in tijd zo veel mogelijk afgestemd met het hulptraject aan de verdachte. Intakegesprekken met verdachten worden door de AFPN wekelijks op een vaste dag gepland. Een intake met een verdachte zal dan ook op de eerstvolgende mogelijkheid plaatsvinden. Casuïstiekbespreking vindt eens in de acht weken plaats. Betrokken instanties hebben gedurende het traject 1e hulp bij huiselijk geweld bilateraal (telefonisch) overleg. In de praktijk blijkt dat de trajecten voor het slachtoffer en de verdachte bij 1e hulp bij huiselijk geweld niet altijd synchroon lopen. Bovendien is deelname aan dit traject vrijwillig. Het overtreden van het huisverbod c.q. het 10-dagen model is daarentegen strafbaar, ook al kan de uithuisgeplaatste zich wel onttrekken aan de hulpverlening die tijdens de 10 dagen wordt aangeboden.

Bij het 10-dagenmodel komt de hulpverlening zo snel mogelijk na oplegging al op gang. Zo vindt het eerste zorgoverleg op de eerste (werk)dag na oplegging plaats. Voor het eerste zorgoverleg dienen het AMW en de AFPN en reclassering voldoende informatie over de achterblijver(s) respectievelijk de uithuisgeplaatste te hebben verzameld. Onderdeel van de 10 dagen (en eventuele verlenging) is wel dat de achterblijvers (en uithuisgeplaatsten) gemotiveerd worden deel te nemen aan een traject 1^e hulp bij huiselijk geweld, dat na afloop van het huisverbod kan worden voortgezet. Geïnterviewden merken overigens op dat bij het 10-dagenmodel de hulpverlening aan de achterblijvers c.q. slachtoffers actiever is dan bij de uithuisgeplaatsten c.q. daders. Het AMW gaat immers op huisbezoek, terwijl van de uithuisgeplaatsten c.q. daders wordt verwacht dat zij zichzelf melden bij het kantoor van de AFPN en/of de reclassering. Het feit dat het AMW op huisbezoek gaat vormt overigens een duidelijk pluspunt ten opzichte van het traject 1e hulp bij huiselijk geweld, waarbij geen huisbezoek plaatsvindt. Door een huisbezoek ontstaat een beter beeld van de thuissituatie, hetgeen waardevolle aanvullende informatie oplevert.

4.2 Betrokkenen

In deze paragraaf komen de werkzaamheden en de ervaringen van de betrokken partijen bij de achterblijvers aan bod. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de rol van het ASHG, het AMW en Bureau Jeugdzorg.

ASHG

Het ASHG ontvangt van de HovJ bericht over een opgelegd huisverbod. Het ASHG brengt volgens de procesbeschrijving binnen vier uur vanaf de dag na het uitreiken van het huisverbod de hulpverlening voor alle betrokkenen in het gezin op gang. Door het ASHG worden de noodzakelijke hulpverleningsinterventies geactiveerd en gecoördineerd, de zorgoverleggen georganiseerd en een eerste en een definitief plan van aanpak opgesteld. Ook de verslaglegging, registratie en rapportage/advies aan de burgemeester over een eventuele verlenging van het huisverbod vallen onder de verantwoordelijkheid van het ASHG.

Aanmelding

De aanmelding van een huisverbod vindt niet direct na oplegging plaats. Vaak verstrijkt er enige tijd, meerdere uren tot enkele dagen, nadat het huiselijk geweld heeft plaatsgevonden.

De reden hiervoor is dat de uithuisgeplaatste tot nog toe altijd is aangehouden. Op het politiebureau vult de HovJ het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG) in, waarna al dan niet blijkt of er een huisverbod opgelegd kan worden. De beschikking wordt vervolgens door de HovJ aan alle betrokkenen, ook de achterblijvers, uitgereikt, waarna de benodigde stukken naar het ASHG worden gestuurd. Het ASHG controleert de stukken op volledigheid en schakelt de betrokken hulpverlenende instanties in. Medewerkers van het ASHG geven aan dat het beter zou zijn wanneer de hulpverleners op het moment dat de beschikking uitgereikt wordt al ter plaatse zijn. Om dit te kunnen realiseren zou de HovJ het opgelegde huisverbod bij het ASHG moeten melden voordat hij vertrekt naar de achterblijvers om de beschikking uit te reiken. Overigens wordt vanuit een enkele gemeente ook opgemerkt dat de melding laat binnen komt.

Kinderen

Medewerkers van het ASHG geven aan het liefst te zien dat het AMW met twee medewerkers, één die zich concentreert op de volwassenen en één voor de kinderen, op huisbezoek gaat. Dat is in de oorspronkelijke opzet van het 10-dagen model ook als zodanig opgenomen. De praktijk wijst echter uit dat de enkele AMW instellingen één medewerker voor de eerste probleeminventarisatie beschikbaar stellen. Deze medewerker spreekt dan zowel met de volwassenen als met de kinderen. Niet alle AMWers zijn echter gelijktijdig AMW-Jeugdhulpverlener. Bovendien kan het vertrouwen van de kinderen geschaad worden wanneer dezelfde hulpverlener zowel met de volwassene als met de kinderen praat.

Zorgoverleggen

Het ASHG beoordeelt de zorgoverleggen als positief. Alle partnerinstellingen zijn betrokken, er vindt koppeling en uitwisseling van informatie plaats. Wanneer de situatie daarom vraagt worden ook overige instellingen uitgenodigd bij een zorgoverleg, zoals de verslavingszorg of de algemene GGZ. Dit heeft er bij één huisverbod toe geleid dat er negen verschillende partners aan tafel zaten. Zowel het ASHG als de overige partners zijn in de loop van de tijd in hun rol gegroeid. Zo zijn er wel eens afspraken tussen partijen onderling gemaakt, zonder dat dit aan het ASHG is gemeld. Dit is niet wenselijk, met name niet wanneer dergelijke afspraken mis lopen. Daarbij wordt het door een medewerker van het ASHG als een mogelijk knelpunt ervaren dat het ASHG regie over het proces krijgt en neemt, maar formeel geen doorzettingsmacht heeft.

Tijdsinvestering

In de praktijk blijkt dat de medewerkers van het ASHG meer tijd investeren in een huisverbod dan vooraf werd ingeschat. Een huisverbod zonder verlenging kost gemiddeld drie werkdagen. Ook de werkoverleggen kosten meer tijd dan de vooraf gestelde aanname dat het in een half uur plaats zou kunnen vinden. In sommige gevallen zitten er immers negen verschillende instellingen bij een werkoverleg aan tafel. De ASHG medewerkers proberen het werkoverleg in ieder geval in een uur af te ronden, hoewel dat soms ten koste gaat van de kwaliteit van het overleg aldus een geïnterviewde medewerker.

Registratie

Het ASHG schrijft de zorgplannen en de adviezen over het al dan niet verlengen van een huisverbod. De medewerkers van het ASHG hebben, met uitzondering van een notulist tijdens de zorgoverleggen, geen administratieve ondersteuning en verzamelen en verwerken alle informatie over een huiselijk geweld zaak (1e hulp en huisverbod) zelf. Het ASHG verspreidt alle informatie onder de betrokken partners. Vooralsnog is er geen cliëntvolgsysteem, de medewerkers zijn afhankelijk van e-mail, telefonisch gesprekken en de fax.

Crisisopvang/vrouwenopvang

De vrouwenopvang verzorgt buiten kantooruren de bereikbaarheidsdienst voor aanmeldingen van een opgelegd huisverbod. Er zijn maatschappelijk werkers beschikbaar die het eerste (telefonische) contact met de achterblijvers opnemen, waarna de verkregen informatie naar het ASHG wordt opgestuurd. In totaal is er tussen april en oktober 2009 13 keer een aanmelding via de crisisopvang/vrouwenopvang binnen gekomen, waarna een eerste contact met de achterblijvers is gelegd. In vier gevallen is een maatschappelijk werker van de crisisopvang/vrouwenopvang naar aanleiding van het telefonische contact op huisbezoek geweest.

AMW

Het AMW is in het weekend overdag telefonisch bereikbaar voor het aanmelden van een huisverbod. Daarnaast verzorgt het AMW de hulpverlening aan de achterblijvers. Het eerste hulpverleningscontact door het AMW met de achterblijvers vindt plaats op dezelfde of eerstvolgende werkdag na de aanmelding van het huisverbod bij het ASHG. Het AMW bezoekt de slachtoffers thuis en voert een probleeminventarisatie uit. Met de kinderen wordt in theorie apart gesproken, volgens de procesbeschrijving door een medewerker AMW-Jeugdhulpverlening.

Probleeminventarisatie

Het AMW hanteert voor de probleeminventarisatie tijdens het eerste huisbezoek een screeningsformulier. Er is zowel voor de volwassen achterblijvers als voor de kinderen een formulier beschikbaar. In beide screeningsformulieren zijn 17 onderwerpen opgenomen. Naast persoonsgegevens wordt de volwassen achterblijver gevraagd naar informatie over de aard van het geweld en de opvatting van de achterblijver over het geweld. Ook wordt de relatie met de eventuele kinderen, de partner, familieleden en vrienden/kennissen/buren besproken. Daarnaast worden aspecten als huisvesting, inkomen, opleiding/werk, levensovertuiging, traumatische ervaringen, lichamelijke en psychische welzijn, verstandelijk vermogen en middelengebruik.

Een achterblijver vertelt dat de crisisdienst in het weekend waarin het huisverbod werd opgelegd telefonisch contact met haar heeft gezocht. De achterblijver had er op dat moment geen behoefte aan om over het incident te praten, waarna maandag een mannelijke maatschappelijk werker voor de deur stond. Zij had de voorkeur voor een vrouwelijke medewerker. Dit heeft ze kenbaar gemaakt aan de mannelijk maatschappelijk werker. Ze wist verder echter niet waar ze met dit verzoek terecht zou kunnen. Ook de politie wist niet met wie ze hierover telefonisch contact op zou kunnen nemen. De vrouwelijke maatschappelijk werker is dinsdag langs geweest, terwijl er ook op de overige dagen (telefonisch) contact is geweest. Deze contacten werden door de achterblijver zeer gewaardeerd en zijn waardevol geweest voor de verwerking van het huiselijk geweld dat heeft plaatsgevonden.

Het screeningsformulier dat bij kinderen wordt gehanteerd gaat in op aspecten als contact met moeder, vader, broers/zussen, familie en vriendjes/vriendinnetjes. Daarnaast worden gegevens ingevuld over de betrokken huisarts, school en reeds aanwezige hulpverleners. Met het kind wordt verder besproken hoe het aankijkt tegen geweld en welke last er van wordt ervaren. Tevens wordt van de medewerker die het formulier invult verwacht een inschatting te geven van de mate waarin de veiligheid van het kind is gewaarborgd bij terugkeer van de uithuisgeplaatste. Afgesloten wordt met de afspraken die met/voor het

kind zijn gemaakt ten aanzien van de veiligheid en het huisverbod. Indien er geïndiceerde vormen van hulpverlening nodig zijn voor de kinderen verwijst het AMW naar Bureau Jeugdzorg.

Ervaringen

In de provincie Drenthe zijn zeven instellingen voor AMW actief. Enkele instellingen bedienen meerdere gemeenten. Met alle AMW instellingen is een of meerdere gesprekken gevoerd.

Verschillende AMW medewerkers geven aan dat de oplegging van een huisverbod vaak in het weekend plaatsvindt, waardoor het AMW niet eerder dan maandag kan starten met de hulpverlening aan de achterblijvers. Ook al heeft de crisisdienst in het weekend wel telefonisch contact gehad met de achterblijvers, toch wordt het als verloren tijd beschouwd dat pas vanaf de eerste weekdag op huisbezoek kan worden gegaan. De informatie die de AMW medewerkers in eerste instantie via het ASHG ontvangen wordt over het algemeen als voldoende beschouwd. In sommige gevallen is het betrokken gezin ook al bekend bij de betreffende maatschappelijk werker. In de gemeenten Coevorden, De Wolden, Hoogeveen, Meppel/Westerveld, Noordenveld en Tynaarlo gaan twee maatschappelijk werkers (één voor de volwassen achterblijver, één voor de kinderen) op huisbezoek om de screeningsformulieren af te nemen. In de overige gemeenten neemt één maatschappelijk werker de screening van zowel de volwassene als de kinderen op zich. Het formulier dat voor de kinderen gehanteerd moet worden biedt voor een aantal medewerkers onvoldoende handvatten om bij de screening toe te passen. De vragen worden, met name bij jonge kinderen beoordeeld, als lastig te vertalen en begrijpelijk te maken voor kinderen. Ook wanneer het geweld niet tussen de partners, maar tussen ouders en (volwassen) kinderen heeft plaatsgevonden, zijn de screeningsformulieren niet geschikt. Het afnemen van een screeningsformulier kost ongeveer een uur per achterblijver.

Een geïnterviewde achterblijver geeft aan dat de maatschappelijk werker één keer bij haar op huisbezoek is geweest. Daarna was er telefonisch contact. Dit kwam vooral omdat de achterblijver zelf geen baat zag in de hulpverlening. Zij heeft in het verleden slechte ervaringen gehad met hulpverleners en stelde verdere hulpverlening niet op prijs.

De zorgoverleggen worden over het algemeen als positief ervaren. De coördinatie en informatieverstrekking is goed en snel. Een veelgehoord nadeel is wel dat de zorgoverleggen in Assen plaatsvinden, waardoor er soms lange reistijden moeten worden gemaakt. De meerderheid van de geïnterviewde medewerkers geeft aan dat het huisverbod boven op de normale werkzaamheden plaatsvindt, waardoor er sowieso tijdgebrek ontstaat. De werkdruk neemt toe. Een cruciale factor hierbij is dat een huisverbod onverwacht en op elk moment kan worden opgelegd. Er is met andere woorden geen planning mogelijk. Daar komt bij dat er geen administratieve of secretariële ondersteuning is, zodat al geplande afspraken door de medewerkers zelf moet worden afgebeeld en verplaatst. Enkele geïnterviewden geven wel aan op de dagen dat zij dienst in het kader van het huisverbod hebben geen afspraken met nieuwe cliënten te plannen, omdat het voor hen helemaal vervelend is wanneer de eerste afspraak afgezegd moet worden. De medewerkers verwerken de verzamelde informatie in het kader van een huisverbod zelf in de registratiesystemen van de AMW instellingen. Ook dit brengt de nodige tijd met zich mee. Gevraagd naar het aantal uren dat zij besteden aan een huisverbod, worden getallen

variërend van 15 tot 60 uur per huisverbod aangegeven. De meerderheid van de geïnterviewden geeft aan 20 tot 25 uur per huisverbod nodig te zijn.

De medewerkers hebben veelal dagelijks contact met de achterblijvers, zowel telefonisch als face-to-face. Een enkele medewerker geeft aan het liefst dagelijks face-to-face contact te willen hebben, omdat op die manier een beter beeld ontstaat van de thuissituatie en ook non-verbale signalen kunnen worden opgepakt. Partners die worden gemist in het proces en bij de zorgoverleggen zijn respectievelijk de huisarts en de politie. De huisarts zou, indien dit nog niet het geval is, op de hoogte moeten worden gesteld van het feit dat in het gezin geweld plaats heeft gevonden. Hoewel de politie geen hulpverlenende rol heeft, geven enkele AMW medewerkers aan dat zij wel de nodige informatie over het gezin en de naleving van het huisverbod kan verstrekken. Meerdere AMW medewerkers hebben wel eens gemerkt dat de achterblijvers en de uithuisgeplaatsten contact met elkaar hebben gedurende de looptijd van het huisverbod. Zij vinden het lastig hier melding van te maken, vooral wanneer het om vermoedens gaat. Een achterblijver moet zich echter hoe dan ook veilig kunnen voelen tijdens de duur van het huisverbod. Dit is niet altijd het geval, aldus enkele geïnterviewden.

Een achterblijver geeft aan dat met name de systeemgesprekken als zeer emotionele momenten werden ervaren. De tien dagen zonder contact worden als erg lang ervaren. Ook een andere achterblijver geeft aan niet te hebben verwacht dat na de melding van het huiselijk geweld de consequentie bleek te zijn dat ze haar man tien dagen niet zou zien. Beide achterblijvers geven aan op de tweede dag al voor zichzelf te hebben besloten de partner en de relatie nog een kans te geven. Voor beiden was het belangrijkste dat de partner hulp zou krijgen bij problemen met alcoholgebruik. In deze beide gevallen vond het huiselijk geweld dan ook plaats onder invloed van alcohol.

Eén geïnterviewde medewerker geeft aan dat het huisverbod waarbij hij betrokken was contraproductief heeft uitgepakt. Dit geldt wanneer de achterblijvers geen hulp wensen of het niet op prijs stellen dat bijvoorbeeld de school van de kinderen op de hoogte wordt gebracht van de thuissituatie. Het dwingende protocol bemoeilijkt in zo'n geval de samenwerking met het gezin. Zodra het huisverbod was afgelopen sloot het gezin in kwestie zich af voor verdere hulpverlening. In deze situatie, maar ook in de gezinnen waar de hulpverlening wel goed op gang is gekomen, hebben AMW medewerkers behoefte aan een evaluatief moment na een bepaalde periode. Zij zouden graag willen weten hoe het gezin er bijvoorbeeld een half jaar na de oplegging van het huisverbod en de afsluiting van de hulpverlening voor staat.

Meerdere AMW medewerkers, met name in de regio Noord en een deel van Zuid-West Drenthe geven aan behoefte te hebben aan deskundigheidsbevordering. Hoewel de medewerkers bekend zijn met crisishulpverlening, ontbreekt het aan diepgaandere kennis over huiselijk geweld en het huisverbod en de (on)mogelijkheden rond de hulpverlening hieromtrent.

BJZ Drenthe

Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling, onderdeel van Bureau Jeugdzorg (BJZ), participeert sinds 2003 in het protocol 1e hulp bij huiselijk geweld. Indien er minderjarige kinderen betrokken zijn bij huiselijk geweldzaken wordt het AMK hiervan op de hoogte gebracht. Zolang de ouders meewerken aan het hulpverleningstraject, stelt het AMK zich

terughoudend op. Bij weigering kan van de politie worden verwacht, indien er kinderen bij betrokken zijn, dat er een zorgformulier wordt verzonden aan BJZ. In het kader van de hulpverlening bij het huisverbod neemt het AMK consultatief deel aan de zorgoverleggen. Het AMK krijgt via het ASHG de mutaties van de politie en beoordeelt aan de hand daarvan de ernst van de situatie. Indien een gezin reeds bekend is, wordt de hulpverlener van BJZ in kwestie geïnformeerd en neemt deze deel aan het zorgoverleg.

Van de 22 huisverboden waarbij het AMK tussen april en november 2009 aanwezig is geweest, waren de kinderen in 11 gevallen bekend bij BJZ. De geïnterviewde medewerker geeft aan dat het AMK zich tijdens de bespreking in het zorgoverleg richt op het bewaken van het belang van het kind. De samenwerking en afstemming lopen goed. Soms verloopt de informatie-uitwisseling met overige externe instellingen, zoals de GGZ, wel eens wat stroever. Zij maken geen onderdeel uit van het protocol en kunnen zich beroepen op privacyreglementen. Het zou beter zijn wanneer alle informatie, ook van externen, direct beschikbaar is. Ook het feit dat er veel verschillende AMW instellingen zijn, die allen meerdere werknemers inzetten bij huisverboden, kan de informatie-uitwisseling wel eens vertragen, aldus de geïnterviewde medewerker. Het grote voordeel van het traject dat bij een huisverbod wordt ingezet ten opzichte van reguliere huiselijk geweldzaken is dat bij een huisverbod de hulpverlening daadwerkelijk op zeer korte termijn op gang komt. De betrokkenen moeten actie ondernemen. Bij reguliere zaken kunnen er soms dagen overheen gaan voordat er sprake is van een eerste contact, terwijl het verdere verloop van het traject staat en valt met de inzet van betrokken instellingen. Een mogelijke verbetering in het proces rond een huisverbod ziet het AMK in de uitbreiding van de bevoegdheid van het ASHG. Zo zou het goed zijn wanneer het ASHG een zorgmelding bij het AMK kan doen waarmee het AMK een onderzoek kan starten. Nu is dat in dit kader voorbehouden aan het AMW en de AFPN.

Bij één van de geïnterviewde achterblijvers was anderhalf jaar voorafgaand aan het huisverbod al een gezinsvoogd toegewezen. In het gezin is met name behoefte aan opvoedingsondersteuning. Het huisverbod heeft verder geen invloed gehad op dit onderdeel van de hulpverlening.

4.3 Knelpunten

Hoewel alle geïnterviewden zeer positief zijn over (de hulpverlening rond) een huisverbod, zijn er tijdens de interviews wel enkele knelpunten naar voren gekomen. In deze paragraaf worden de belangrijkste aspecten waarop rond de werkwijze bij en hulpverlening aan de achterblijvers verbetering mogelijk is weergegeven.

- Er gaat tijd verloren tussen het opleggen van een huisverbod en de melding daarvan bij het ASHG.
- Het AMW zet niet altijd een extra in bij de hulpverlening aan de achterblijvers, wanneer er kinderen betrokken zijn. Dit kan het vertrouwen van de kinderen in de hulpverlener schaden. Bovendien zijn niet alle AMWers er op toegerust om met kinderen te werken.
- Er zijn veel verschillende AMW instellingen en medewerkers daarbinnen betrokken bij de hulpverlening in het kader van het huisverbod, waardoor vaste aanspreekpunten ontbreken.
- Buiten kantoortijden is er meestal alleen sprake van telefonisch contact met de achterblijvers. Dit heeft tot gevolg dat er soms pas na een paar dagen gestart wordt met de inhoudelijke hulpverlening. Dit wordt als te laat beoordeeld.

- De bij het eerste huisbezoek te hanteren screeningsformulieren bieden niet voor iedereen voldoende handvatten voor afname bij kinderen en in situaties waar het geweld niet tussen partners maar tussen ouders en (meerderjarige) kinderen heeft plaatsgevonden.
- De zorgoverleggen nemen meer tijd in beslag dan vooraf is ingeschat. Voor veel betrokken AMW instellingen kost het bovendien de nodige reistijd om bij de zorgoverleggen (in Assen) aanwezig te zijn.
- Door de onvoorspelbaarheid van de huisverboden en de intensiviteit van de hulpverlening, neemt de werkdruk bij de AMWers toe.
- Daar waar het huisverbod wordt overtreden, leidt dit tot (ernstige) gevoelens van onveiligheid bij de achterblijvers. AMW medewerkers vinden het lastig om melding te maken van het overtreden van het huisverbod.
- Meerdere AMWers voelen zich nog onvoldoende deskundig op het gebied van huiselijk geweld en het huisverbod.

5. UITHUISGEPLAATSTEN

De hulpverlening rond de uithuisgeplaatsten staat centraal in dit hoofdstuk. Evenals in het voorgaande hoofdstuk wordt daarbij eerst een schets gegeven van de werkwijze zoals deze op papier is afgesproken, waarna de praktijkervaringen van de betrokken instellingen worden besproken. Vervolgens worden de ervaren knelpunten en mogelijke verbeterpunten weergegeven. Ervaringen van geïnterviewde uithuisgeplaatsten zijn in de tekst verwerkt. Evenals bij de achterblijvers is het aantal geïnterviewde uithuisgeplaatsten (vier) te gering om hieraan conclusies te verbinden. De gesprekken met uithuisgeplaatsten dienen dan ook alleen als illustratie.

5.1 Werkwijze

Zoals in het eerste hoofdstuk is beschreven gaat de basispolitiezorg na een melding of aangifte van huiselijk geweld naar de plaats van het incident. Wanneer er sprake is van een strafbaar feit volgt een aanhouding. De politie maakt een inschatting of er sprake is van ernstig en onmiddellijk gevaar, of het een meerderjarige betreft en of de betrokkene op het betreffende adres anders dan incidenteel verblijft. Als aan alle drie criteria wordt voldaan, wordt de Hulpofficier van Justitie (HovJ) ingeschakeld. De HovJ vraagt via het politieregistratiesysteem informatie op over het gezin, hoort de betrokkenen en voert een risicotaxatie uit met het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG). Met behulp van het RiHG wordt informatie verzameld over drie zaken: de mogelijke pleger van huiselijk geweld; het verloop van het geweldsincident; en de gezinsachtergronden. Vervolgens legt de Hulpofficier van Justitie namens de burgemeester al dan niet een huisverbod op. Indien een uithuisgeplaatste niet zelf kan voorzien in een tijdelijke verblijfsplaats, draagt de politie zorg voor plaatsing in de crisisopvang.

5.2 Betrokkenen

In deze paragraaf worden de werkwijze en de ervaringen van de betrokkenen bij de uithuisgeplaatsten besproken. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de mening en ervaringen van de politie, de crisisopvang, de AFPN, de reclassering, het OM en de gemeenten.

Politie

De politie is als eerste ter plaatse wanneer huiselijk geweld gemeld wordt. Niet in alle situaties wordt een traject 1° hulp bij huiselijk geweld aangeboden, terwijl het aantal huisverboden vooralsnog gering is. Niet alle politiemensen denken er aan om een traject aan te bieden. En van een mogelijk huisverbod is pas sprake wanneer een hulpofficier van justitie (HovJ) hierover wordt ingelicht. Het aanbieden van een traject 1° hulp bij huiselijk geweld kost de basispolitiezorg nauwelijks extra tijd, terwijl het opleggen van een huisverbod de werkdruk, in het bijzonder bij de HovJ, wel degelijk doet toenemen. Een HovJ is gemiddeld zes tot acht uur bezig met een huisverbod. Aangezien er in het begin van de toepassing van de wet niet altijd goed gecommuniceerd werd tussen de basispolitiezorg en de HovJ's, is besloten dat de meldkamer een melding van huiselijk geweld ook direct doorgeeft aan de HovJ. Op deze wijze wordt geprobeerd te voorkomen dat een huisverbodwaardige zaak niet in een huisverbod uitmondt. Er zijn in totaal zo'n 80 HovJ's in Drenthe beschikbaar, waarvan het merendeel is opgeleid in het kader van het huisverbod.

Vaak vindt bij een huiselijk geweld melding een aanhouding plaats. Dit heeft tot gevolg dat een RiHG in de praktijk op het politiebureau wordt ingevuld. Gezien het grote aantal HovJ's, komt het vaak voor dat een HovJ voor het eerst een RiHG moet invullen. Met name de eerste keer wordt als lastig ervaren, waardoor de RiHG's niet altijd in één keer correct worden ingevuld. Dat het aantal opgelegde huisverboden achterblijft bij het verwachte aantal wordt door de geïnterviewde medewerker van de politie geweten aan de hoge werkdruk. Soms moeten er prioriteiten worden gesteld. Ook wordt het door de geïnterviewde medewerker van de politie als een valkuil beschouwd dat daar waar (veel) hulpverlening voor een gezin aanwezig is, de inschatting wordt gemaakt dat een huisverbod niet nodig is. Het grote voordeel van een huisverbod is wel dat de hulpverleners in korte tijd van elkaars werkzaamheden op de hoogte wordt gebracht. Bovendien wordt er aan het betrokken gezin niet gevraagd of ze hulp willen, ze krijgen het. De grootste winst van een huisverbod ligt in het feit dat de hulpverlening dezelfde of de volgende dag op de stoep staat. Ook de betrokkenheid van de gemeente wordt op prijs gesteld. Dit neemt niet weg dat de politie wel graag eerder en beter op de hoogte wil worden gebracht van het al dan niet verlengen van een huisverbod.

Alle geïnterviewde uithuisgeplaatsten werden aangehouden en meegenomen naar het politiebureau. De oplegging van het huisverbod kwam voor hen als een verrassing. Geen van de geïnterviewde uithuisgeplaatsten was op de hoogte van de Wet tijdelijk huisverbod. Hoewel een uithuisgeplaatste aangeeft dat even 'rust' wel goed is geweest, wordt tien dagen zonder contact als te lang beoordeeld. Met name wanneer er kinderen zijn, is het ontbreken van contact moeilijk. Eén van de uithuisgeplaatsten geeft aan dat voor sommige plegers van huiselijk geweld tien dagen te kort kan zijn, maar dat in zijn geval tien seconden al voldoende was geweest. De geïnterviewden vertellen door de politie en de reclassering te zijn geïnformeerd over de verdere gang van zaken. Deze informatie werd als voldoende ervaren.

Crisisopvang

De crisisopvang in Emmen heeft twee plaatsen gereserveerd voor uithuisgeplaatsten. Dit aantal wordt als (ruim) voldoende ervaren. Tot november 2009 is er zes keer gebruik van gemaakt. Met name in de beginperiode (april, mei) was er sprake van plaatsing in de crisisopvang.

Door de crisisopvang in Emmen wordt een aantal knelpunten ervaren bij de uitvoering van het huisverbod. Een belangrijk aspect is de onduidelijkheid over de gang van zaken rond het huisverbod voor de uithuisgeplaatste en soms ook voor de medewerkers van de crisisopvang. De door de HovJ in een crisissituatie verstrekte informatie komt onvoldoende aan, waardoor de uithuisgeplaatste soms niet goed op de hoogte is van het verdere verloop van het traject. Deze informatie kan wel door de AFPN worden verstrekt. Met name wanneer een huisverbod in het weekend wordt opgelegd, kan het echter enige dagen duren voordat de AFPN daadwerkelijk contact heeft met de uithuisgeplaatste die op dat moment in de crisisopvang (of elders) verblijft. Verder signaleert de crisisopvang dat sommige uithuisgeplaatsten in grote onzekerheid verkeren over de thuissituatie. Door het contactverbod is het voor de uithuisgeplaatste onduidelijk of en hoe de partner verder wil met de relatie, hoe het met de eventuele kinderen gaat en dergelijke. Dit brengt de nodige onrust met zich mee, met name wanneer het vier-gesprek langer op zich laat wachten dan volgens het protocol is afgesproken (binnen drie dagen).

Doordat de politie en de uithuisgeplaatste op het moment dat de pleger wordt meegenomen naar het politiebureau nog niet weten of er een huisverbod zal worden opgelegd, vertrekt de uithuisgeplaatste doorgaans zonder geld en kleding. Dit heeft de nodige praktische consequenties tot gevolg. Dit aspect wordt niet alleen door de crisisopvang als knelpunt naar voren gebracht. Ook andere betrokken partijen bij de uithuisgeplaatste brengen dit punt ter sprake. Tijdens het verblijf in de crisisopvang worden medewerkers echter direct geconfronteerd met de gevolgen van het ontbreken van dergelijke spullen voor de uithuisgeplaatste. Al met al zijn de genoemde onzekerheden van invloed op de overige cliënten in de crisisopvang, terwijl het voor de medewerkers soms tot een extra belasting leidt. Een laatste aspect is dat er tijdens de opvangperiode veel informatie over de uithuisgeplaatste wordt verkregen. Door het ontbreken van contact en het niet deelnemen aan de zorgoverleggen, wordt er geen gebruik gemaakt van deze informatie door de overige partnerinstellingen.

Het verplichte verblijf buitenshuis is door een geïnterviewde uithuisgeplaatste als extra problematisch ervaren vanwege de opslag van werkgereedschap bij huis. Deze uithuisgeplaatste bewaart voor zijn werk (en medewerkers) spullen thuis, die hij niet door iemand anders op kon laten halen. Ook na overleg met de politie en de reclassering is hier geen oplossing voor gevonden.

Reclassering

De reclassering wordt door het ASHG geïnformeerd wanneer er een huisverbod is opgelegd. Aangezien de opgelegde huisverboden tot nog toe samen vallen met een strafrechtelijk traject, valt dit bij de reclassering onder de reguliere taak. Medewerkers van de reclassering bezoeken de uithuisgeplaatsten in het kader van de zogenoemde vroeghulp op het politiebureau. Over het algemeen blijft de uithuisgeplaatste op het politiebureau totdat een reclasseringsmedewerker langs is geweest. In het kader van het huisverbod biedt de reclassering toezicht (op de naleving van het huisverbod). De taken ‘diagnose en advies’ in het kader van vroeghulp en de taken ‘toezicht en interventie’ zijn gescheiden binnen de reclassering, er worden dan ook twee verschillende pools van medewerkers mee belast.

De medewerkers toezicht en interventie zijn betrokken bij het proces rond een huisverbod. Deze medewerkers onderhouden dagelijks (telefonisch) contact met de uithuisgeplaatsten en zijn aanwezig bij de zorgoverleggen. Tijdens het eerste zorgoverleg wordt de informatie die via de vroeghulp is verkregen uitgewisseld. Het al dan niet aanwezig zijn van de reclassering bij het tweede zorgoverleg is afhankelijk van het verloop van het huisverbod. De wijze waarop het contact met de uithuisgeplaatste plaatsvindt, telefonisch of face-to-face, is afhankelijk van de problematiek en/of de staat waarin de uithuisgeplaatste verkeert. Er is minimaal één maal en maximaal vier maal sprake van een face-to-face contact bij een huisverbod. Deze contacten vinden plaats bij de reclassering in Assen. De uithuisplaatsing op zich wordt als een zwaar middel ervaren door de uithuisgeplaatsten, terwijl er daaromheen diverse verplichtingen zijn. Soms is het daarbij de vraag of de juiste persoon uit huis is geplaatst. Het RiHG is gericht op degene die geweld heeft gebruikt, terwijl ook bij de achterblijvers de nodige problematiek kan spelen. Het is volgens de geïnterviewde medewerkers van de reclassering soms dan ook lastig om te bepalen wie van de gezinsleden het beste uit huis gehaald zou moeten worden. Per huisverbod is een medewerker van toezicht en interventie ongeveer tien tot twaalf uur bezig. De norm voor een vroeghulpsprek is anderhalf uur.

De geïnterviewde uithuisgeplaatsten (en achterblijvers) hebben nauwelijks tot niets gemerkt van een controle op de naleving van het huisverbod. Hoewel er dagelijks telefonisch contact is geweest met de reclassering, wordt door een uithuisgeplaatste aangegeven dat het omzeilen van het huisverbod niet moeilijk hoeft te zijn. Contact via de telefoon of een webcam is makkelijk te leggen, terwijl het bezoeken van de achterblijver ook mogelijk blijkt te zijn als je dat echt zou willen. Als remedie daarvoor wordt geopperd dat elektronisch toezicht via een enkelband wellicht afdoende kan zijn.

De medewerkers van de reclassering ervaren een aantal knelpunten. Zo lijkt de instroom ofwel het aantal huisverboden dat wordt opgelegd soms afhankelijk te zijn van overige werkzaamheden bij de politie. Dit zou niet zo moeten zijn, aldus de geïnterviewden. Daarnaast werd het aantal contacten met de ketenpartners vooral in de beginperiode van de toepassing van het huisverbod als overweldigend veel ervaren. Nu de paden meer gebaad zijn, verloopt de communicatie beter. Verder wordt aangegeven dat de crisisopvang niet voor iedereen geschikt is. Hoewel het gebruik van de crisisopvang door uithuisgeplaatsten relatief laag is, zou niet iedereen er geplaatst kunnen worden. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er binnen de crisisopvang in een groep wordt geleefd, waar niet iedereen mee om kan gaan. Daarnaast is middelengebruik niet toegestaan binnen de opvang, terwijl meerdere uithuisgeplaatsten wel afhankelijk van één of meerdere middelen zijn. De huisvesting van de uithuisgeplaatste wordt wel als een cruciaal aspect beschouwd, want wanneer er geen onderdak beschikbaar is is de methodiek niet werkbaar. Daarom zou het ook goed zijn wanneer gemeenten garant zouden staan voor tijdelijk onderdak van uithuisgeplaatsten, aldus de geïnterviewde medewerkers van de reclassering. Ten slotte wordt opgemerkt dat er praktische zaken rond een uithuisgeplaatste moeten worden geregeld, die nu bij geen van de betrokken partijen zijn neergelegd. Er wordt dan ook gepleit voor de toevoeging van maatschappelijk werk voor de uithuisgeplaatste en/of een uitbreiding van de taak van de reclassering, die nu alleen uit toezicht bestaat.

AFPN

De geïnterviewde medewerker van de AFPN geeft aan de eerste persoonsgegevens, de verblijfplaats en het telefoonnummer van de uithuisgeplaatste in een telefonisch contact met het ASHG te krijgen. In de loop van de dag komen vervolgens de schriftelijke stukken (proces verbaal, RiHG) binnen. De AFPN probeert de afspraak voor de eerste intake met de uithuisgeplaatste zo snel mogelijk te plannen. Deze dient daarvoor wel naar de locatie van de AFPN in Assen te komen. Het is een enkele keer voorgekomen dat de intake, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen, op het politiebureau heeft plaatsgevonden. Via de reclassering wordt de informatie over het moment waarop een uithuisgeplaatste wordt vrijgelaten ontvangen. Voor de intake gebruikt de AFPN het reguliere intakeformulier van de GGZ. Het screeningsformulier dat bij de methodiek 10-daagse crisisinterventie behoort wordt niet toegepast. De verkregen informatie wordt op het terugkoppelingsformulier toegestuurd aan het ASHG. De intake neemt doorgaans een uur in beslag. De tijdsinvestering voor een geheel huisverbodtraject bedraagt gemiddeld ongeveer 15 uur inclusief reistijd. Dit komt overeen met de vooraf gemaakte inschatting. Bij de AFPN is één medewerker vrijgepland voor voorkomende huisverboden. Dit betekent ook dat in perioden waarin geen of minder huisverboden worden opgelegd, de werkdruk wegvalt.

Alle uithuisgeplaatsten tot nog toe in Drenthe zijn door de AFPN gezien. Gemiddeld vindt er met een uithuisgeplaatste drie keer een face-to-face contact plaats. Er is sowieso dagelijks telefonisch contact. In de weekenden is er overigens geen mogelijkheid om de uithuisgeplaatsten te spreken of te ontvangen aangezien de locatie dan gesloten is. Hierdoor is het ook enkele keren voorgekomen dat een uithuisgeplaatste nog niet gesproken is op het moment dat het eerste zorgoverleg plaatsvindt. Geprobeerd wordt het systeemgesprek te laten plaatsvinden voorafgaande aan het tweede zorgoverleg, maar ook dit is niet altijd mogelijk. Met name in situaties waarbij de emoties hoog oplopen of de achterblijvers erg bang zijn is het soms moeilijk om een systeemgesprek tijdig te laten plaatsvinden.

De AFPN laat de uithuisgeplaatste aan het woord over zijn beleving van hetgeen er gebeurd is, bekijkt de mate van probleembesef en in hoeverre de uithuisgeplaatste geschikt is voor de daderhulpverlening (die in groepen plaatsvindt). Tevens wordt de uithuisgeplaatste gemotiveerd deel te nemen aan de daderhulpverlening. Verder wordt benadrukt dat de uithuisgeplaatste zich aan de afspraken moet houden en geen contact met het thuisfront op mag nemen. Ook wordt een eerste inschatting gemaakt of er sprake is van psychopathologie zodat een diagnostisch gesprek kan worden aangevraagd. Ongeveer een vijfde van de uithuisgeplaatsten tot nog toe blijkt al bekend te zijn bij de GGZ. Overigens is een (vermoeden van) psychopathologie geen reden op zich om een huisverbod te verlengen. Een dergelijke problematiek kan ook in het vervoltraject worden vastgesteld en zo nodig worden behandeld. De daderhulpverleningsgesprekken vinden op vaste dagen plaats (maandag en vrijdag). Geprobeerd wordt de uithuisgeplaatste te motiveren daaraan deel te nemen, zodat er ook na afloop van het huisverbod hulpverlening plaats kan vinden. Dit blijkt bij een kleine drie kwart van de uithuisgeplaatsten te zijn gelukt. Een mogelijke verbetering in de hulpverlening ziet de geïnterviewde medewerker in het uitbreiden van het aanbod met partner c.q. echtpaargesprekken. Daardoor wordt de dynamiek van de relatie beter zichtbaar en kan de vrouw eventueel ook een diagnostisch gesprek worden aangeboden. In het reguliere traject 1e hulp bij huiselijk geweld is dat al wel mogelijk.¹

De twee geïnterviewde uithuisgeplaatsten die aan de daderhulpverlening bij de AFPN hebben deelgenomen, zijn hierover redelijk goed te spreken. Ze geven aan beter te weten hoe ze bij eventuele huiselijke spanningen moeten reageren, terwijl er meer inzicht is in hoe een ruzie verloopt. Als nadeel werd door beiden ervaren dat de deelnemerssamenstelling aan de groepsessies vaak wisselt, waardoor er vaak in herhaling moet worden gevallen.

De meeste uithuisgeplaatsten blijken blij te zijn dat er hulpverlening op gang komt dankzij het huisverbod, aldus de geïnterviewde medewerker van de AFPN. Het verblijf op het politiebureau maakt doorgaans een zodanige indruk op de uithuisgeplaatsten dat zij open staan voor hulp. Dankzij het huisverbod wordt de verdachte veel sneller uitgenodigd voor een gesprek dan bij het reguliere traject 1e hulp bij huiselijk geweld. Juist vanwege de meerwaarde van de snelheid waarmee opgetreden kan worden, zou de geïnterviewde AFPN medewerker liever zien dat de intake ook in het weekend kan plaatsvinden. Hierover vindt intern overleg plaats bij de AFPN. De zorgoverleggen worden als waardevol ervaren, dankzij de onderlinge bekendheid en de korte lijnen zijn de partners goed op de hoogte van de ontwikkelingen rond een huisverbod. Het wordt dan ook als jammer ervaren dat bijvoorbeeld bij de reclassering enkele personeelswisselingen hebben plaatsgevonden. Het

¹ Dit aanbod in Emmen heeft er overigens in tegenstelling tot de verwachting niet toe geleid dat het aantal no-shows is afgenomen.

feit dat de verslavingszorg tegenwoordig zo nodig ook wordt uitgenodigd bij de zorgoverleggen is een pluspunt. Huiselijk geweld gaat vaak gepaard met of vindt plaats onder invloed van middelengebruik. Deze materie is bij de overige instellingen vaak (te) onbekend.

Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) is in eerste instantie niet bij de wet tijdelijk huisverbod betrokken, aangezien het een bestuurlijke maatregel betreft. Wel wordt bij huiselijk geweld zaken waarvan bij het OM melding wordt gedaan besloten of er al dan geen voorgeleiding moet plaatsvinden. Wanneer er in een dergelijke zaak sprake is van (mogelijke) oplegging van een huisverbod, besluit het OM doorgaans niet tot voorgeleiding, aangezien het recidivegevaar gedurende die periode niet aanwezig is. Het OM komt in actie wanneer een huisverbod wordt overtreden en daar een proces verbaal over ontvangt. Dat is tot nog toe één maal voorgekomen. Deze zaak is nog in behandeling. De reclassering is belast met het toezicht op de naleving van het huisverbod. Als de medewerkers van de reclassering constateren dat het huisverbod wordt overtreden, dan dienen zij dit te melden bij de politie. De geïnterviewde medewerker van het OM geeft aan signalen te hebben gekregen dat de hulpverlening (AMW en AFPN) ook wel eens merken dat het huisverbod wordt overtreden, bijvoorbeeld wanneer de uithuisgeplaatste en achterblijvers telefonisch contact met elkaar hebben, of via sms of e-mail met elkaar communiceren. Deze hulpverleners hebben er moeite mee dergelijke feiten te melden, onder andere uit angst dat zij als getuige worden opgeroepen bij een rechtszaak. Dit hoeft echter niet nodig te zijn, helemaal niet wanneer de uithuisgeplaatste zich fysiek in of rond het huis van de achterblijvers ophoudt. Wanneer dit bij de politie wordt gemeld zal deze ter plaatse gaan en de uithuisgeplaatste op heterdaad betrappen, zodat de gegevens van de melder niet meer ter zake doen.

Gemeenten

Met de tien Drentse gemeenten waar tussen april en oktober 2009 één of meerdere huisverboden zijn opgelegd is een telefonisch gesprek gevoerd. Hoewel deze evaluatie met name over de hulpverlening rond een huisverbod gaat en ambtenaren daar niet direct bij zijn betrokken, is hun wel gevraagd naar ervaringen rond het opleggen van een huisverbod. Zij hebben vooral zicht op de wijze waarop de benodigde schriftelijke stukken zijn ingevuld. Een juridisch medewerker van de gemeente controleert of alle gegevens steekhoudend zijn, met name met het oog op een eventueel beroep dat tegen een opgelegd huisverbod kan worden aangetekend. Ook de adviesrapportage over het al dan niet verlengen van een huisverbod wordt door de gemeenteambtenaren gecontroleerd en beoordeeld. Wanneer het advies voor een verlening wordt overgenomen door de gemeente (hetgeen doorgaans het geval is), dan reikt de betrokken ambtenaar de verlengingsbeschikking uit aan de achterblijvers en de uithuisgeplaatste. Overigens geven meerdere ambtenaren aan juist door de contacten met de uithuisgeplaatsten een ander beeld te hebben gekregen van de personen in kwestie. De uithuisplaatsing wordt als heftig ervaren door de uithuisgeplaatste, die zijn kinderen mist en graag naar huis wil. Gelijktijdig wordt opgemerkt dat het persoonlijk uitreiken van de verlengingsbeschikking met het oog op de eigen veiligheid niet altijd wenselijk is. Hoewel het formeel een taak van de gemeente is, zouden enkele ambtenaren liever zien dat de politie dit overneemt.

Enkele ambtenaren geven aan dat de informatie laat wordt aangeleverd door de politie. In een enkel geval is de post op de verkeerde plek binnen de gemeente terecht gekomen. In kleine gemeenten is het gemeentehuis bovendien op vrijdagmiddag gesloten, zodat de informatie over een op vrijdag opgelegd huisverbod niet eerder dan maandag wordt gelezen en gecontroleerd door de betrokken ambtenaar. Soms blijkt dat de formulieren niet goed zijn ingevuld, waardoor extra informatie moet worden opgevraagd. Aangezien gemeenten niet op een directe lijn bij het proces zijn betrokken, is het soms lastig de benodigde

informatie te verkrijgen. Ook al is er veelal sprake van telefonisch contact met het ASHG, waardoor meer achtergrondinformatie rond een zaak wordt verkregen, vinden meerdere ambtenaren het af en toe moeilijk om te beoordelen wat nu een juiste zaak voor een huisverbod is. De tot nog toe aangedragen huisverboden lijken soms te zwaar of juist te licht voor de situatie in kwestie. Naast de eerste melding wordt ook het advies over een verlenging in sommige gevallen (te) laat aangeleverd. Zo is er sprake geweest van een tweede zorgoverleg (waarin het al dan niet verlengen wordt besproken) op de negende dag van het huisverbod. Wanneer er in dit geval tot een verlenging was geadviseerd, dan had de gemeente in kwestie te weinig tijd gehad de verlenging op juistheid te controleren. De tijdsinvestering van de ambtenaren verschilt van minimaal vier tot maximaal 24 uur per huisverbod, gemiddeld minimaal zes uur. Aangezien 24 uur een uitschieter is, is dit aantal niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde.

Een geïnterviewde ambtenaar geeft aan het soms lastig in te schatten vindt of een al dan niet geadviseerde verlenging van een huisverbod terecht is. De ambtenaar moet uitgaan van het advies van de betrokken instellingen, maar af en toe zijn hierin tegengestelde meningen opgenomen en/of is de ambtenaar zelf een andere mening toegedaan. Het ontbreekt de ambtenaar in zo'n geval echter aan deskundige ondersteuning om het verlengingsadvies inhoudelijk op waarde en juistheid te kunnen beoordelen.

Over het algemeen vinden de gesproken ambtenaren, voor zover zij er zicht op hebben, het hulpverleningstraject goed verlopen. Wel zijn enkele van hen benieuwd naar het verdere verloop van een huisverbod, helemaal wanneer er sprake is van verlenging. Op het eventuele hulpverleningstraject dat na afloop van een huisverbod wordt ingezet, hebben de betrokken ambtenaren geen zicht. Een enkele gemeente heeft het als knelpunt ervaren dat de toegepaste procedure en methodiek niet goed geschikt zijn voor allochtone gezinnen.

5.3 Knelpunten

Evenals bij de achterblijvers, doen zich rond de hulpverlening aan de uithuisgeplaatsten enkele knelpunten voor. Hieronder worden de belangrijkste punten rond de werkwijze bij en de hulpverlening aan de uithuisgeplaatsten waarbij verbetering mogelijk is weergegeven.

- Niet alle huisverbodwaardige zaken krijgen een huisverbod vanwege de grote werkdruk bij de politie.
- Het invullen van het RiHG wordt, vooral de eerste keer dat dat plaatsvindt, als lastig ervaren. Door de vele HovJ's is zo'n eerste keer tijdens het eerste half jaar vaak voorgekomen. Betrokkenen vinden dan ook dat de formulieren lang niet altijd correct zijn ingevuld.
- Daarnaast komt het voor dat de gefaxte exemplaren van ingevulde RiHG's niet meer goed leesbaar zijn.
- Met name de politie wil graag beter op de hoogte worden gehouden van verlengingen en voortijdig ingetrokken huisverboden.
- Met de bij de crisisopvang beschikbare informatie over de daar verblijvende uithuisgeplaatsten wordt weinig gedaan. Deze informatie gaat verloren.
- De uithuisgeplaatste zelf is niet altijd goed geïnformeerd over de gang van zaken rond het huisverbod, waardoor de onzekerheid over het verdere verloop van het traject (onnodig) groot is. Ook ontbreekt het de uithuisgeplaatste (omdat hij is aangehouden op een moment dat het nog niet duidelijk is of er een huisverbod zal worden opgelegd) vaak aan geld en spullen.

- Niet alle uithuisgeplaatsten zijn geschikt voor de groepsgewijze opvang in de crisisopvang. Alternatieven voor deze uithuisgeplaatsten die zelf geen tijdelijke huisvesting kunnen regelen, ontbreken echter.
- De eerder genoemde onzekerheid bij de uithuisgeplaatste leidt soms tot onrust binnen de crisisopvang.
- In de weekenden is de AFPN niet aanwezig, waardoor de eerste intake door de AFPN soms pas laat plaatsvindt; het is enkele keren voorgekomen dat de intake niet voor het eerste zorgoverleg is afgenomen.
- Evenals de reclassering ontvangt de AFPN uithuisgeplaatsten alleen op de eigen locatie, hetgeen het nodige vraagt van de uithuisgeplaatste, terwijl de bijkomende reiskosten een belemmering kunnen vormen. Er is nog geen structurele regeling om dit laatste te kunnen ondervangen.
- Enkele gemeenten ontvangen de informatie over een opgelegd huisverbod te laat.
- Gemeenten hebben soms moeite om in te schatten of een huisverbod en een eventuele verlenging terecht zijn opgelegd.

